

BASF

The Chemical Company

Seme rađa profit

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs**hrana produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033**SREMSKA**

Godina II • Broj 20 • 26. jul 2013. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

POSLE ŽETVE

Foto: M. Mileusnić

Obrada strništa je prva početna mera u pripremi oranica za sledeći usev i od njenog pravilnog sprovođenja zavisi i uspeh ostalih agrotehničkih mera.

Ova agrotehnička mera ima veliki značaj i dobri ratari su je davno prihvatili i redovno je primenjuju. Loši domaćini ostavljaju strnjiku na kojoj slobodno rastu korovi i razvijaju se mnoge štetočine i bolesti. Naročito je velika šteta u gubitku dragocene vode iz zemljišta, koja razvijenim sistemom kapilara i kanalića, iz dubljih slojeva zemljišta dolazi do površine i isparavanjem se gubi u atmosferi.

U OVOM BROJU

SUMIRANI
REZULTATI ŽETVE:**Raduju samo
dobri prinosi** Strana 3.U ATARIMA
OKO SREMSKE MITROVICE:**Bolja kanalska
mreža
u devet sela** Strana 5.

U POSETI LAZI SMILJANIĆU, VLASNIKU MINI FARME KOZA

Alpske koze na Fruškoj gori

Farma Lazara Smiljanića u Ležimiru trenutno ima 50 alpskih koza različitih uzrasta, a stado se i dalje uvećava. Kozije mleko, kefir i surutka od kozjeg mleka su izvori zdravlja i zato se sve više ljudi okreće ovim proizvodima iako je prema njima, kao posledica zastarelih shvatanja, uvek postojala blaga odbojnost.

Kupci su veoma zainteresovani i za mladi beli sir, sir trapist i sir u maslinovom ulju sa mirođijom i belim lukom pa se prodaju sve što se proizvede i nema zaliha.

Strana 9.

SMS MALI OGLASI
064/1629-737

ISSN 2217-9895

9 772217 989003

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

Od 15. do 18. jula 2013.

- Direkcijski otkup pšenice
- Blagi pad cene pšenice
- Pad cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

INTERVJU • AKADEMIK PROF. DR SRBISLAV DENČIĆ

Najrodnija godina u istoriji gajenja pšenice

- Ova godina će i po kvantitetu i po kvalitetu pšenice biti zapamćena kao jedna od najboljih, najrodnijih i najkvalitetnijih, i moći će da služi kao parametar za buduću proizvodnju - kaže prof. dr Srbislav Denčić

Akademik prof. dr Srbislav Denčić, koordinator za nauku i mentorski rad novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtarstvo, izjavio je za „Sremsku poljoprivredu“ da je ovo najrodnija godina u istoriji gajenja pšenice u Srbiji i da ćemo, zbog dobrog kvaliteta pšenice, jesti daleko kvalitetniji hleb jer neće biti potrebe za dodavanjem aditiva i enzima.

Kako biste ocenili ovogodišnju žetvu i prinose pšenice?

- S obzirom da je žetva završena možemo sumirati rezultate bez obzira što još ne raspolažemo sa svim informacijama. U svakom slučaju radi se o izuzetno rodnoj godini. Sve informacije još nisu potpune, ali mislim da je ovo najrodnija godina u istoriji gajenja pšenice u Srbiji, jer prosečni prinosi od pet i više tona do sada, koliko je meni poznato, nisu zabeleženi u Srbiji. Ako se ispostavi da je prinos pet ili više od pet tona to bi značilo da smo postigli i rekorde u proizvodnji pšenice.

Niste pogrešili kada ste još u maju prognozirali da ćemo imati milion tona pšenice za izvoz. Kako su drugi gledali na tu Vašu izjavu?

- Pretpostavio sam, na osnovu svih tadašnjih pokazatelja, da ćemo imati milion tona pšenice za izvoz, mada su mi to mnogi tada zamerali. Ali to sam izgovorio na bazi moje procene, odnosno na osnovu izgleda useva, a tada je pšenica izgledala izuzetno dobro. Kao što vidite ostvarilo se to moje predviđanje o viškovima, kao i to da imamo rekordan rod, jer su i površine pod pšenicom u odnosu na poslednje dve-tri godine bile veće.

Kada smo imali još ovako dobre prinose?

- Do sada je najveći prinos u Srbiji bio 1988. godine, 4,5 tona po hektaru, 2004. godine smo imali 4,33 tona, 2008. godine 4,35 tona. Uglavnom prosečni prinosi nikad nisu prelazili preko 4,5 tona. Zato i kažem da ćemo, kada budemo dobili zvanične rezultate, najverovatnije imati rekordan prinos u istoriji gajenja pšenice u Srbiji.

Prinos je rekordan: a kakav je ovogodišnji kvalitet pšenice?

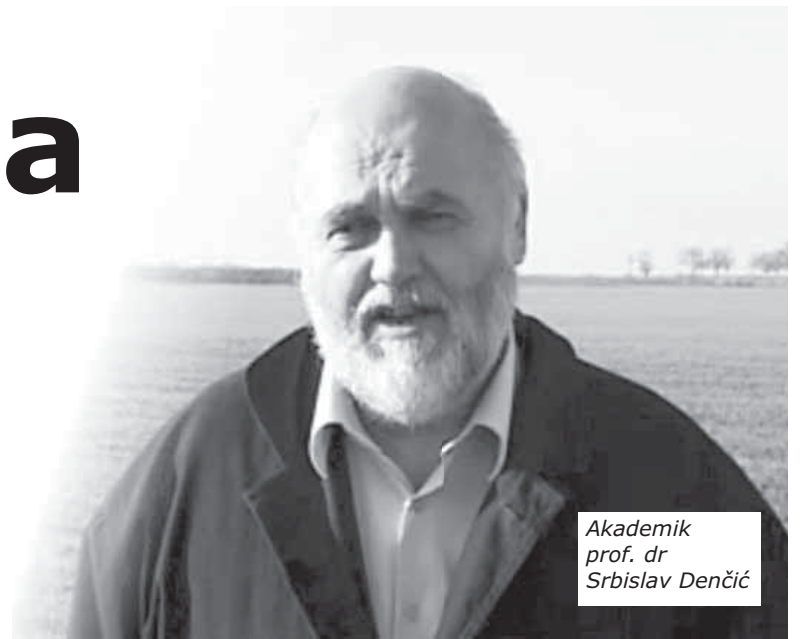
- Pored dobrog roda imamo i izuzetno dobar kvalitet pšenice, što je odraz povoljnih vremenskih uslova. Mi smo imali skoro idealne vremenske uslove, ako zanemarimo onih par kiša što je bilo pred samu žetvu, koje ipak nisu toliko uticale na hektolitar i na masu 1.000 zrna, što su osnovni parametri.

U kojoj meri ovogodišnji rod pšenice ima primesa?

- Što se tiče čistoće to je sam tehnički postupak, zavisno od kombajna, ali u svakom slučaju nismo imali nekih značajnijih napada insekata, pogotovo to važi za stenice koja direktno utiče na kvalitet. Tako da očekujem da će i parametri kvaliteta pšenice, što se tiče proteina, tih unutrašnjih hlebno-pekarških kvaliteta, biti dobri. Ove godine ćemo imati ne samo kvantitativno nego i kvalitativno izuzetno dobre sve te parametre i izuzetno dobru sirovinu za pravljenje hleba.

Bilo i prinosa većih od 10 tona po hektaru

Akademik
prof. dr
Srbislav Denčić

Da li to znači da ćemo jesti hleb sa manje aditiva?

- Tako je, biće manje dodavanja aditiva, koji i poskupljuju proizvodnju hleba. Aditivi se uobičajeno dodaju, ali u ovogodišnjem slučaju pekari neće morati to da čine. Neće morati da se dodaju ni enzimi koji imaju svoju primenu u problematičnim godinama kada ima puno kiše u toku nalivanja zrna i pred samu žetvu. Stenica i insekata koji direktno utiču na kvalitet zrna u krajnjoj fazi sazrevanja nismo imali - bilo je na nekim mestima ali to je sve toliko minorno da ne ulazi u prosek i neće uticati generalno na kvalitet pšenice.

Možemo li reći da će ova godina služiti kao primer za naredne proizvodne cikluse?

- Ova godina će i po kvantitetu i po kvalitetu pšenice biti zapamćena kao jedna od najboljih, najrodnijih i najkvalitetnijih, i moći će da služi kao parametar za buduću proizvodnju. Mada će se teško ponoviti ovakva godina u kojoj smo imali raspored padavina izuzetno dobar, a i temperature su bile dobre jesenas, posle one suše koju smo imali prošle godine. Došle su kiše, pšenica se dobro izbodorila i čak smo ove godine imali problem poleganja, ali sva ta pšenica što je polegla je pokupljena i imala je dobar kvalitet, upravo zbog toga što nije bilo nekih dugotrajnih kiša.

Gde smo pozicionirani sa rezultatima u prinosima pšenice u poređenju sa regionom i EU?

- Prosečan prinos u zemljama EU na 23 miliona hektara, koliko ima u zemljama EU, je 5,8 tona, ali ne treba zaboraviti da su tu uglavnom Engleska, Francuska i Holandija. To su zemlje koje ne mogu da se porede sa nama jer imaju drugi tip pšenice. To su pšenice dugog dana koje praktično imaju nalivanje od 60 do 65 dana, što je u odnosu na naših 45 do 47 dana neuporedivo.

Ali kada se poredimo sa okolnim zemljama kao što su Bugarska, Rumunija i Mađarska, mislim da ćemo imati najveći prinos u poređenju na sve te okolne zemlje sa kojima možemo da se poredimo.

Šta nam to govori?

- To je sa jedne strane dokaz da su nam sorte dobre i da je potencijal dobar, a sa druge strane da smo

imali i dobru tehnologiju, što se pre svega odnosi na Vojvodinu. Oni koji su slušali naše savete i koji su postupali prema njima za rezultat su dobili prinose o kojima nisu mogli pre četiri-pet godina ni da sanjaju. U Vojvodini je bilo prinosa i preko 10 tona, što dokazuje da sorte pšenice mogu da imaju velik potencijal za rodnost, a s druge strane kad se tome pridoda i odličan kvalitet to još više doprinosi uspehu i afirmaciji tih sorata, koje su ove godine bile posejane na između 580.000 i 600.000 hektara.

Na čega ratari treba da obrate pažnju u narednoj proizvodnoj sezoni?

- U narednoj proizvodnoj sezoni proizvođači bi trebalo da obavezno urade analizu zemljišta, dubrenje da se uradi prema rečima stručnjaka i, naravno, zaštita se mora raditi kao što se radi i na drugim biljnim vrstama. Sad postoje i prognozne službe koje daju tačna uputstva kad i čim treba prskati, tako da je to postao deo normalne agrotehnike. Kod pojedinih NS sorti mi ćemo preporučivati upotrebu učvršćivača stabljike, odnosno otpornosti kod viših i robusnijih sorti koje imaju veliku produkciju po klasu i kod kojih postoji opasnost na poleganje. Naročito što je sada trend upotreba veće količine mineralnih đubriva treba suzbijati i sprečiti poleganje, jer i tu ćemo dobiti koji procenat više u prinosu.

Na koje NS sorte se to odnosi?

- To bi trebalo obavezno uraditi kod Pobede, Renesanse i kod tih starijih sorata kao što su Ljiljana, Dragana i ukoliko još ima Rusije, jer to su sorte koje imaju veliku produkciju po klasu, a kasnije kada polegnu u fazi nalivanja zrna onda to ipak odnosi deo od prinosa. Ipak ono što ja uvek ponavljam, nikad se ne treba bojati poleganja. Pre se bojim suše kada bude retka pšenica i stabljike kao olovke. Kada pšenica polegne to samo znači da nosi dobar rod, pogotovo u tim kasnijim fazama. Sve te elemente jedne optimalne agrotehnike mi uvek publikujemo, ne samo na našem sajtu već i po raznim savetovanjima i sredstvima javnog informisanja, a što se tiče optimalne tehnologije dajemo i setvene norme, a ove godine su te setvene norme većinom ispoštovane - rekao je prof. dr Srbislav Denčić.

D. Čosić

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miljan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Raduju samo dobri prinosi

Po ocenama stručnjaka, pšenica je solidnog kvaliteta pa će biti odličnog brašna i dobrog kvaliteta pšenice za izvoz - U Sremskoj privrednoj komori kažu da će proizvođači imati gubitke ako prodaju pšenicu ispod 20 dinara po kilogramu

Ovogodišnji prinosi pšenice u Sremu su mnogo bolji nego prošle godine tako je sa 54.441 hektara prosečno požnjeveno 5,5 tona hlebnog zrna po hektaru što je 14 posto više rođa nego lane. Ako se zna da je ove godine pod pšenicom bilo 21 posto više površina nego lane, jasno je da je ovogodišnji rod daleko veći i da će biti značajnih količina tržišnih viškova.

Po ocenama stručnjaka Sremske privredne komore, pšenica je solidnog kvaliteta, tek nešto lošijeg nego prošle godine, a hektolitarska težina je do 81 što je solidan kvalitet za pekarsku industriju, pa će biti kvalitetnog brašna i dobrog kvaliteta pšenice za izvoz.

Najveće prinose u Sremu ostvarili su ratari stropazovačke opštine sa prosečnim prinosom 6,2 tone po hektaru. To ne čudi jer poslednjih deset godina staropazovačka opština prednjači po prinosima svih kultura, pa i pšenice. Da nije bilo pleglih, to najboljih useva koji su obećavali odlične prinose, kao i olujnih nepogoda, ukupan rod bi bio daleko veći.

S druge strane, dobar rod i kvalitet neće doneti i dobru zaradu. Novac od žita je ratarima prvi novac u godini tako će mnogi poljoprivrednici prosto biti primorani da prodaju pšenicu bez obzira na nisku cenu.

Sekretar odbora za agrar Sremske privredne komore **Vladimir Vlaović** kaže da u narednim mesecima treba očekivati veće cene pšenice na berzi jer je ovaj kvalitet žita atraktivan za izvoz, a da svaka cena ispod 20 dinara vodi proizvođače u gubitke.

Pošto imamo velike količine pšenice, cena je najveći problem. To se dešava svake godine: kada imamo dobru žetvu i dobre prinose, imamo i problem sa niskim cenama. Na Produktnoj berzi cena je nešto veća od 16 dinara, a otkup Robnih

Vladimir Vlaović

rezervi ništa ne znači velikom broju ratara jer najveći broj proizvođača neće moći da proda žito Robnim rezervama po 20 dinara za kilogram - kaže Vlaović. - Što se tiče berzanske cene, očekujem postepeni rast cene pšenice. Sigurno da je ovaj kvalitet pšenice atraktivan za izvoz i da će kasnije cena doći do "prave cene". Mislim da će proizvođači imati gubitke ako prodaju pšenicu ispod 20 dinara po kilogramu i zato ne čude zahtevi ratara da cena bude 22-23 dinara za kilogram sa PDV.

Vlaović podseća da smo prošle godine, zbog suše, imali katastrofalne prinose ratarskih kultura, a lanjska godina nije bila dobra ni što se tiče cene.

- Ratari sada jedva čekaju da prodaju pšenicu i sigurno je da neće proći dobro svako ko pšenicu odmah proda - kategoričan je Vlaović. - Ni dobrim prinosima, uz niske cene, ništa nismo dobili.

Ž. N.

Prinos pšenice u Sremu

1. POLJOPRIVREDNA PREDUZEĆA I ZADRUGE

Opština	Zasejano ha	Požnjeveno ha	Požnjeveno %	Prinos t/ha	Ukupno tona
1. Inđija	2.140	2.140	100,0	7.2	15.518
2. Irig	770	770	100,0	5.6	4.312
3. Pećinci	710	710	100,0	5.1	3.621
4. Ruma	610	610	100,0	5.0	3.050
5. S.Mitrovica	3.200	3.200	100,0	6.0	19.200
6. S.Pazova	1.750	1.750	100,0	7.4	12.950
7. Šid	706	706	100,0	7.2	5.225
UKUPNO	9.886	9.886	100,0	6.4	63.876

2. INDIVIDUALNA GAZDINSTVA

Opština	Zasejano ha	Požnjeveno ha	Požnjeveno %	Prinos t/ha	Ukupno tona
1. Inđija	5.430	5.430	100,0	5.3	29.010
2. Irig	4.010	4.010	100,0	5.3	21.255
3. Pećinci	7.510	7.510	100,0	5.0	37.550
4. Ruma	9.600	9.600	100,0	5.0	48.000
5. S.Mitrovica	9.840	9.840	100,0	5.4	53.136
6. S.Pazova	3.950	3.950	100,0	5.6	22.320
7. Šid	4.215	4.215	100,0	5,6	23.785
UKUPNO	44.555	44.555	100,0	5.2	235.056

3. UKUPNO

Opština	Zasejano ha	Požnjeveno ha	Požnjeveno %	Prinos t/ha	Ukupno tona
1. Inđija	7.570	7.570	100,0	5.9	44.528
2. Irig	4.780	4.780	100,0	5.3	25.567
3. Pećinci	8.220	8.220	100,0	5.0	41.171
4. Ruma	10.210	10.210	100,0	5.0	51.050
5. S.Mitrovica	13.040	13.040	100,0	5.5	72.336
6. S.Pazova	5.700	5.700	100,0	6.2	35.270
7. Šid	4.921	4.921	100,0	5.9	29.010
UKUPNO	54.441	54.441	100,0	5.5	298.932

Izvor: Sremska privredna komora

Prinosi raduju, glavobolja zbog cene

OTKUP PŠENICE ZA ROBNE REZERVE

Vojvodina ispunila kvotu

Posle dva dana popunjeno je najverovatnije oko 80 odsto predviđene količine od 59.500 tona, izjavio je direktor Produktne berze u Novom Sadu **Žarko Galetin**.

Izuzetno interesovanje poljoprivrednih proizvođača da državi prodaju hlebno žito, po ceni od 20 dinara za kilogram, potvrđuje podatak da je i drugog dana tog trgovanja na berzi stiglo više od 1.300 prodajnih naloga ili ukupno više od 2.500, rekao je Galetin.

On je precizirao da je prvog dana otkupa, 19. jula, Produktna berza primila 1.124 ispravna naloga za prodaju nove pšenice robnim rezervama, u ukupnoj količini od 45.775 tona, od čega je 11.810 tona bilo iznad kvota predviđenih za pojedine okruge.

Već prvog dana otkupa pšenice svi okruzi u Vojvodini, osim severnobanatskog, ispunili su svoje predviđene kvote tako da su u nastavku akcije "mnogo aktivniji" regioni centralne Srbije, poput mačvanskog, podunavskog, kolubarskog i beogradskog.

Galetin je napomenuo da otkup hlebnog žita za Republičku direkciju robnih rezervi funkcioniše bez problema, samo što su telefaks linije "prebukirane" zbog velikog interesovanja proizvođača pa se malo duže čeka na uspostavljanje veze.

On je rekao da će otkup pšenice posredstvom Produktne berze biti nastavljen dok celokupna planirana količina ne bude ponuđena, u skladu sa precizno definisanim pravi-

lima, napominjući da će taj značajan posao verovatno biti završen tokom ove sedmice.

Kako je propisima predviđeno, minimalna količina pšenice za prodaju po nosiocu registrovanog gazdinstva, odnosno zemljoradničkoj zadruzi, iznosi pet tona a maksimalna 50 tona.

Republička direkcija za robne rezerve će plaćanje pšenice obaviti u roku od 15 dana od dana dostavljanja kompletne dokumentacije.

Žito će u silosima čekati bolju cenu

Primese u pšenici

Primese u zrnenoj masi su štetne i njih u postupku pripreme za meljavu treba odvojiti u potpunosti, ili ih svesti na meru koja ne šteti kvalitetu gotovih proizvoda

Pored osnovne zrnene mase u pšenici se uvek nalaze i druge materije koje se nazivaju zajedničkim nazivom, primese u pšenici. Primese u zrnenoj masi su štetne i njih u postupku pripreme za meljavu treba odvojiti u potpunosti, ili ih svesti na meru koja ne šteti kvalitetu gotovih proizvoda.

Da bi se efikasno odstranile iz zrnene mase neophodno je poznavanje osobina primesa, a naročito onih osobina po kojima se razlikuju od osnovne zrnene mase i na osnovu kojih se mogu odvojiti.

Primese se mogu sistematizovati na više načina prema poreklu, veličini i obliku, štetnosti, itd. Sa stano- višta prerade najznačajnija je podela prema štetnosti njihovog učešća u gotovim proizvodima i prema mogućnosti njihovog odvajanja od zrnene mase.

Prema štetnosti primese se dele na bele i crne primese.

Prisustvo belih primesa u zrnenoj masi nije toliko štetno pa se njihovo prisustvo toleriše u određenim granicama. Prisustvo crnih primesa direktno utiče na kvalitet gotovog proizvoda ili, što je još gore, na zdravstvenu ispravnost istih. Zbog toga se prisustvo ovih primesa u zrnenoj masi koja se prerađuje propisima zabranjuje. U bele primese spadaju lomljena osnovna zrna, smežurala i učmala zrna, zrna drugih žita, proklijala zrna, smrznuta zrna, steničava zrna, zrna napadnuta skladišnim štetočinama i zrna sa tamnom klicom. Sve ostale se ubrajaju u crne primese.

Bele primese

Lomljeno osnovno zrno je u poslednje vreme najčešća primesa i sa najvećim udelom. Uzroci stvaranja loma su mnogobrojni od onih koji nastaju zbog neodgovarajućeg tretmana zrna u postupku dorade i skladišne manipulacije.

Lomljeno zrno je deo osnovne zrnene mase pa su mnoge njegove osobine iste kao i osobine zrna. Međutim, lomljeno zrno se razlikuje od celog zrna po obliku i veličini, kao i po aerodinamičkim i frikcionim osobinama što omogućava dosta lako izdvajanje lomljenih zrna iz zrnene mase.

Zrna drugih žita takođe spadaju u bele primese. Njihovo prisustvo je u poslednje vreme povećano, jer se većina silosa koristi za više zrnastih kultura pa skladišnom manipulacijom dolazi do mešanja zbog zaostajanja zrna u transportnim i drugim uređajima. Zrna drugih kultura ne predstavljaju ozbiljnu te-

škoću jer se većinom lako izdvajaju iz osnovne zrnene mase. Teškoću predstavlja kada su zrna osnovne i druge kulture slične kao što je slučaj pšenice i raži, međutim u ovakvim slučajevima je i prisustvo primesa mnogo tolerantnije.

Proklijala zrna predstavljaju primese koje se vrlo teško odstranjuju, a koja mogu da izazovu znatne probleme u preradi. Enzimski sklop kao i tehnološke osobine prerade se znatno razlikuju od proizvoda prerade zdravih zrna. Zbog toga je prisustvo proklijalih zrna u većem iznosu nepoželjno, iako je njihovo prisustvo u manjoj meri potrebno ako se radi o pšenici sa slabom enzimskom aktivnosti.

Smrznuto zrno je u nekim zemljama dosta česta pojava i predstavlja ozbiljan problem u preradi. Kod smrznutih zrna sadržaj lepka je manji sa slabim bubrenjem i vrlo malom rastegljivošću. Pored toga ovo zrno je manje mase i uopšte umanjene tehnološke vrednosti.

Smežurana, učmala i sitna zrna predstavljaju kategoriju belih primesa šiji je udeo značajan a naročito kod pšenice i raži, što može znatno da umanjí prerađivačku vrednost zrna. Smežurana i učmala zrna mogu nastati iz više razloga, a naročito zbog loših uslova u toku razvoja zrna. Kod ovih zrna endosperm je nedovoljno razvijen, dok je omotač normalan iz čega sledi da je učešće omotača u ovakvim zrnima znatno veće nego kod normalnih zrna. Pored umanjenog kvantiteta endosperma zrna i kvalitet je neuporedivo lošiji.

Steničava zrna predstavljaju posebnu kategoriju belih primesa koje utiču na iskorišćenje i kvalitet proizvoda prerade.

Brašno od steničave pšenice je sa slabim lepkom konzistencije slične tutkalu, a hleb je pljosnat i sa slabo razvijenom sredinom.

Stepen oštećenja zrna žitnom stenicom zavisi najčešće od vremena napada žitne stenice.

Ukoliko je zrno napadnuto u ranijim etapama razvoja oštećenje je veće nego kod napada u kasnijim fazama razvoja. Pored toga stepen oštećenja zavisi i od vrste stenice koja je napala zrno.

Mogućnost odvajanja steničavih zrna takođe zavisi od stepena oštećenja. Jako oštećena zrna su manje gustine, male brzine bubrenja i manjih dimenzija od zdravih zrna, te ih je lako izdvojiti. Zrna napadnuta u kasnijim fazama zrelosti daleko se teže izdvajaju i predstavljaju veliki problem u preradi. Zrna napadnuta stenicom su dosta česta pojava.

Zrno napadnuto skladišnim štetočinama je dosta česta kategorija belih primesa iako se raspoloživim merama zaštite može u potpunosti sprečiti.

Stepen oštećenja skladišnim štetočinama može biti različit u zavisnosti od vrste štetočine i intenziteta napada. Insekti napadaju zrno tako što ga probuše i unište endoterm delimično ili potpuno.

Zrno napadnuto insektima lakše je od celog zrna tako da se lako odvajaju u postupku čišćenja.

U našim uslovima zrna oštećena skladišnim štetočinama su dosta česta pojava.

Zrna sa tamnom klicom nastaju aktivnošću plesni alternarija, *Helminthosporium* koje napadaju uglavnom omotač zrna dajući mu tamnu boju. Ovakvo zrno pogoršava kvalitet proizvoda mlevenja pšenice a naročito tamnijih brašna gde dospevaju ostaci napadnuti plesnima.

Po svim ostalim osobinama zrna se ne razlikuju od zdravih zrna pa ih je teško izdvojiti.

Fuzariozna zrna su zrna napadnuta gljivicama fusarium monilija koja formira spore na površini zrna zbog čega ista dobijaju crvenkasto ili plavičasto bledu boju. Zrna napadnuta fuzarijumom zadržavaju formu ali se kvalitet proizvoda jako pogoršava. Ispitivanjem na pšenici (Sarić 1973) utvrđeno je da jače prisustvo fuzarioznih zrna izvanredno umanjuje farinografsku vrednost brašna. Pored pogoršanja tehnološkog kvaliteta produkti metaboli- zma fuzarijuma su toksični. Posledice su teže ukoliko je napad nastao u ranijim fazama razvoja.

Izdvajanje fuzarioznih zrna predstavlja veliki problem jer zrno zadržava fizičke i geometrijske osobine zdravog zrna.

Crne primese

Crne primese su višestruko štetne i njihovo prisustvo u toku prerade se ne toleriše. Međutim, i među crnim primesama ima onih koje su manje štetne od onih koje su jako štetne.

Crne primese prema poreklu se dele na organske primese, neorganske primese i korovsko semenje koje se posebno izdvajaju.

U organske primese spadaju delovi klasa, pleva, slama i drugi delovi biljke. Ove primese se razlikuju od zrna po obliku, veličini i svim drugim osobinama, tako da ih je lako odvojiti od osnovnog zrna.

U neorganske primese spadaju kamenčići, zemlja, metal, staklo i drugi materijali koji se mogu naći u zrnenoj masi. Ove primese mogu pričinjavati teškoće u izdvajanju, ali zbog gustine i feromagnetnih osobina uspešno se izdvajaju.

sko seme u velikoj meri suzbijeno, još uvek ima regiona u kojima su korovi prisutni u velikoj meri i predstavljaju velike smetnje u preradi zrna.

Postupak sa primesama

U toku prijema zrnena masa sadrži veće ili manje količine primesa. Udeo primesa zavisi od više faktora. U prvom redu od stepena zakorovljenosti kada su u pitanju korovske, crne primese, i od uslova žetve kada su u pitanju neorganske primese i primese u vidu delova izlomljene biljke i zrna. Udeo primesa u toku prijema može da se kreće i do nekoliko procenata. Pored toga u toku sušenja, skladištenja i manipulacije stvara se velika količina lomljenog zrna i prašine koje takođe predstavljaju određene kategorije primesa.

Uređajima za odstranjivanje primesa u silosima odstrani se samo deo primesa i to one primese koje štetno utiču na tok skladištenja kao

Korovsko seme predstavlja posebnu grupu primesa čije je izdvajanje iz zrnene mase neophodno, a naročito onog korovskog semena koje je štetno po zdravlje.

Korovsko seme potiče sa njiva i prati osnovno zrno sve do odstranjivanja. Deo korovskog semena se odstrani odmah posle ubiranja, dok drugi deo koji se teže izdvaja ostaje u zrnenoj masi sve do prerade.

Prema štetnosti korovsko seme se deli na tri grupe.

Prvu grupu čini otrovno korovsko seme čije prisustvo i u manjim količinama može da ugrozi zdravlje ljudi. Najvažniji predstavnici otrovnog korovskog semena koje se sreće u našim uslovima su: kukolj, ljulj, gorocvet ljigavi, ljutić i tatula.

Drugu grupu korovskog semena čine semena koja nisu otrovna ali utiču na boju ili miris proizvoda prerade osnovnog zrna, pa je njihovo prisustvo i u malim količinama nepoželjno. U ovu grupu spadaju: ovsik, divlji ovas, urodica, skobioza, šišakavac, poljska repica, gorušica i divlji luk.

Treću grupu čini korovsko seme koje nije otrovno niti utiče na boju i ukus proizvoda prerade. Pored toga korovsko seme iz ove grupe se lako odstranjuje. U ovu grupu spadaju: viljušac, srčano zelje, razlićak, tulica, podlomica, bulka, palomida i grahovića.

Iako je primenom herbicida i drugih agrotehničkih mera korov-

i primese koje prave smetnje u procesu sušenja zrna.

Primese koje se izdvajaju u silosu su manje vredne. To su kategorije grubih primesa u vidu grubih predmeta i ostataka biljke, lakih primesa u vidu pleve, kao i kategorije sitnih primesa koje se dobijaju kroz rešetka siloskog aspiratora. Kod nepravilnog vođenja procesa sušenja i skladištenja kao i kod višekratnog eleviranja udeo ovih primesa se povećava i to u vidu lomljenog zrna što je vrlo štetno.

Primese koje se izdvajaju u silosima i mehanizovanim skladištima mogu se podeliti u dve grupe.

Prvu grupu predstavljaju grube i lake primese koje se posebno izdvajaju i odstranjuju kao bezvredne. Drugu grupu čine sitne primese koje imaju određenu komercijalnu vrednost. Sitne primese se uvrećavaju i prodaju ili se odvoze do fabrika stočne hrane ili drugih potrošača.

Izdvojene primese se najčešće odvoze do posebnih bunkera koji se nalaze u mašinskoj kući silosa. Grube i lake primese su sa vrlo lošim sipkim svojstvima pa se moraju ugrađivati posebni izuzimaci za njihovo izvlačenje iz bunkera.

Vladimir Lemajić, dipl. ing.
Foto: D. Čosić

SREMSKA MITROVICA • KAKO SE REALIZUJE PROGRAM UREĐENJA KANALA U MITROVAČKIM ATARIMA

Bolja kanalska mreža u devet sela

U sedamnaest sela koja pripadaju području grada Sremska Mitrovica planirano uređenje kanala u cilju efikasnog odvodnjavanja poljoprivrednog zemljišta - Projekti vredni 64 miliona dinara i privode se kraju u devet sela koja su potpisala ugovor - Novac obezbedili budžeti resornog pokrajinskog sekretarijata, lokalne samouprave i JVP "Voda Vojvodine"

Kako bi ocenili dokle se došlo u realizaciji značajnog posla koji je u funkciji odvodnjavanja poljoprivrednog zemljišta, minulih dana predstavnici Grada Sremska Mitrovica, odnosno Uprave za poljoprivredu i nadležni za poljoprivredu su, zajedno sa predstavnicima DVP "Hidrosremom", obišli terene na kojima se izvode projekti uređenja kanalske mreže u selima. Opšta ocena je da od početka godine, kada je "Hidrosrem" započeo posao, urađeno više od polovine planiranih zadataka, posebno u mesnim zajednicama koje su prve sklopile ugovor sa nadležnima i obezbedile sredstva iz fonda velikog pokrajinskog projekta. Mitrovački načelnik za poljoprivredu **Vladimir Nastović** kaže da je logično da se presek rezultata sagleda na polovini godine, jer se tada vide stvarni efekti rada i angažovanja.

Vladimir Nastović, načelnik za poljoprivredu

tovo stoprocentnom iznosu, a ostali su manji radovi na područjima nekih katastarskih opština. Tokom jula potpisani su i ugovori sa preostalim katastarskim opštinama tako da će svi koji su učestvovali na konkursu i kojima je projekat odvodnjavanja odobren biti u ovo uključeni - obavestio nas je načelnik Nastović.

Novi ugovori

- Projekat zajednički finansiraju Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, JPV "Vode Vojvodine" i Grad Sremska Mitrovica. Ugovori koji su potpisani, izvršeni su u go-

Kanal Lasica

Izmuljivanje kanala

Kanal Veliko polje u Kuzminu

Kada je oktobra prošle godine Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Vojvodine raspisao konkurs za dodelu bespovratnih sredstava za odvodnjavanje poljoprivrednog zemljišta na području Vojvodine u ukupnom iznosu od 310 miliona dinara, bila je to šansa za sve vojvođanske lokalne samouprave, sela i poljoprivrednike koji oni nisu mogli da propuste. Jer, novac kojeg su zajednički obezbedili pokrajinski budžet, budžet lokalne samouprave i JVP "Vode Vojvodine", sa po trećinu sume, služio je za uređenje atarskih puteva.

Kako je počelo

Kao put ta rešenje značajnih problema to je jedva dočekalo i 17 sremskomitrovačkih seoskih mesnih zajednica. Njihovi projekti dobili su zeleno svetlo nadležnih, ali novca nije bilo dovoljno odmah za sve pa je devet mesnih zajednica dobilo odobrena sredstva, dok je nedavno i preostalih osam mesnih zajednica o tome potpisalo ugovore.

Radi se o bespovratnim sredstvima koja su, u prvom krugu, dobile mesne zajednice Sremska Rača, Kuzmin, Martinci, Mandelos, Lačarak, Veliki Radinci, Šuljam, Grgurevci i Jarak, njihova ukupna suma iznosi 63,94 miliona dinara od čega je Grad Sremska Mitrovica obezbedio 21,314 miliona dinara, a otprilike iste sume obezbedili su resorni pokrajinski sekretarijat i JP "Vode Vojvodine", saznali smo na jednoj od konferencija za novinare u lokalnoj samoupravi.

Značajan posao uređenja kanalske mreže i unapređenja poljoprivrede u Sremskoj Mitrovici i selima je sa odobravanjem dočekan, a da je optimizam bio opravdan pokazuju i rezultati u saopštenju u podnetom izveštaju.

Tri izvora finansiranja

Čišćenje kanala u atarima će biti trajni projekat, jer se ne sme dozvoliti da oni budu zapušteni

914 kilometara kanalske mreže, a aktuelnim radovima se unapređuje njihovo stanje na dobrom delu te mreže.

Kanali bili u lošem stanju

Inače, stanje kanalske mreže pre ovih poslova, karakterisala je izrazita obraslost drvenastom i šibljasom vegetacijom kao i smanjena propusna moć kanala usled zamuljivanja i prisustva velike količine otpadnog nanosa. U poslednjih pet godina vršeni su intenzivni radovi na dovođenju sistema za odvodnjavanje u funkcionalno stanje. To podrazumeva da su kanali u periodu visokih voda u mogućnosti da prime i odvedu sve suvišne vode od vododelnice Fruške gore do krajnjeg recipijenta reke Save.

Naš sagovornik Vladimir Nastović sa kojim smo razgovarali nakon obilaska terena, ne krije veliko zadovoljstvo postignutim na terenu i smatra da je to pravi pogodak u rešavanju brojnih teškoća vezanih za unapređenje stanja kanalske mreže.

Trajan projekat

Zato načelnik poručuje da će se ova akcija nastaviti narednih godina, jer ne bi valjalo da se prekine i tako vrati na stanje oko kanala na ono od pre više godina kada su bili neupotrebljivi. Uz to smatra Nastović treba raditi na tome da atarski kanali ne budu samo u funkciji odvodnjavanja već i za navodnjavanje. Pozitivne primere na tom planu daju oni koji su ne čekajući širu akciju to uradili.

- Okvirna procena pokazuje da je urađeno, zavisno od katastarske opštine, oko 90 odsto planiranih radova u pomenutih devet mesnih zajednica koje su ranije potpisale ugovor sa nadležnima. Kada se preostalo uradi kreće se u realizaciju isrih projekata u selima koja su nedavno potpisala ugovor. Nećemo zaboraviti da sačinimo planove za naredni period, odnosno na stalno angažovanje da bi kanalska mreža bila na bar dostignutom nivou, poručio je načelnik Vladimir Nastović.

S.Đaković

Verica Ranković, rukovodilac sektora za melioraciju u Hidrosremu

kao što se događalo ranijih godina. Načelnik za poljoprivredu Vladimir Nastović podseća da je lokalna samouprava za ove projekte obezbedila značajna sredstva tako da će biti novca i za druge radove u istoj oblasti.

Po podacima koje ima DVP "Hidrosrem", koji je izvođač ovih radova, na području sremskomitrovačke opštine nalazi se ukupno

Čišćenje bagremca i šiblja

NAVODNJAVANJE I ODVODNJAVANJE (2)

Avioni izazivaju kišu!

Ako je država u ovom trenutku siromašna, to ne znači da u svojoj strategiji razvoja treba zanemariti rešavanje problema suše putem navodnjavanja, kao i rešavanje pitanja vodosnabdevanja, koje sa sušom postaje sve akutnije - U Srbiji se navodnjava samo oko 1,2 do 1,5 odsto poljoprivrednog zemljišta, dok se u svetu navodnjava oko 17 odsto obradivih površina

Piše: **Branislav Gulan**

Traba iskoristiti još jedno rešenje koje je rezultat naše domaće nauke, a to je izazivanje kiše pomoću aviona. Već punu deceniju se čine pokušaji da se na području Kikinje, Novog Kneževca, Čoke, jednog vrlo aridnih područja, proveri jedan takav model, a da drugo eksperimentalno polje bude polje Kokinog broda, jer bi se na taj način pokazalo da se na ovaj način mogu rešavati i problemi energetike, odnosno akumulacija za naše hidroelektrane. Čitav sistem je davno zaokružen. Naša privredna avijacija je mogla da se uključi na tom polju, naša nauka, Hidrometeorološki zavod koji već ima spremljen projekat. Radilo se o malim parama koje je trebalo da se obezbede da bi se eksperiment izveo. Propustili smo nekoliko godina kada je to moglo da se pokaže i potvrdi. Ne tvrdim da to može biti konačno rešenje našeg problema koji nas čeka, ali može da pomogne u određenim trenucima.

U Srbiji se navodnjava samo oko 1,2 do 1,5 odsto poljoprivrednog zemljišta

i kukuruzu ali i povrtarskim i voćarskim kulturama. Dakle, agronomska struka ima ozbiljan zadatak - da radi na uvođenju domaćih sorti ali i introdukciji stranih sorti koje mogu da imaju kraću vegetaciju i mogu da izbegnu pripeke.

Mi u našoj filozofiji proizvodnje moramo da razmišljamo kako da naviku da sejemo kasne hibride kukuruza, zbog navodno visokog prinosa, promenimo. Zato što zbog kasnog ubiranja kukuruza trpimo štetu zbog nedozrevanja i pšenicu ne možemo zasejati u optimalnom roku. Dakle, mi i kod pšenice dolazimo u situaciju da zbog kasnije setve imamo niže prinose i nešto kasnije pristizanje. I naravno sve one troškove zbog kišnog perioda u koje ulazi kukuruz, pa onda imamo povećane troškove berbe i kvarjenja strukture zemljišta. Moramo čitavu filozofiju ratarske, ali delom i voćarske proizvodnje da polako menjamo. To nije jednostavan posao i zato nauka i stručne službe moraju da odigraju značajnu ulogu. Država ako ne shvati da joj u ovom trenutku najveća pomoć može doći od nauke i dobro organizovane stručne službe neće rešiti ovaj problem, tim pre, što velikih para za ulaganje nema.

Ako je država u ovom trenutku siromašna, to ne znači da u svojoj strategiji razvoja treba zanemariti rešavanje problema suše putem navodnjavanja, kao i rešavanje pitanja vodosnabdevanja, koje sa sušom postaje sve akutnije. Naprotiv mora se dugoročno planirati izgradnja većih akumulacija sa kombinovanim namenama, vodosnabdevanje i navodnjavanje, kao i manjih za navodnjavanje.

Dobro je što se vizionarski projekat sa početka druge polovine devetnaestog veka o izgradnji plovnog puta Dunav-Vardar-Egejsko more, ponovo izneo na videlo. Time bi Srbija pored međunarodnog plovnog puta rešila i probleme poplava Pomoravlja i njegovog sliva, a takođe i u značajnoj meri problem podzemnih voda i navodnjavanje.

Možda će nas nužda naterati da počnemo da razmišljamo o obezbeđenju vode za navodnjavanje i vodosnabdevanje Šumadije izgradnjom kanala Sava - Velika Morava ili Zapadna Morava i drugih delova Srbije.

Propadanje hidrosistema

Ako je gazdovanje vodama jedno od osnovnih merila civilizacije, onda ne treba da čudi to što je bečkom dvoru 1791. godine bilo potrebno samo deset dana da odobri plan inženjera

Jožefa Kiša o spajanju Dunava sa Tisom, kanalom dugim 100 kilometara. Kanal je trebalo da skрати vodeni put između te dve reke za 260 kilometara, a iznad svega "da ocedi" plodnu bačku zemlju. Plan je dvoru upućen 12. decembra, a razmatran je i povoljno ocenjen 22. decembra iste godine. Tada je to bio najveći zahvat u Jugoslovenskoj Evropi, na kojem je 150 godina kasnije, 1947. godine, začeta ideja o premrežavanju čitave vojvođanske ravnice. Jer, Nikola Mirkov, idejni tvorca Hidrosistema Dunav - Tisa - Dunav, shvatao je režim kao "živi organizam" kome treba pristupiti celovito i sveobuhvatno.

Kanal Dunav - Tisa - Dunav, poznatiji kao Franc Jozefov ili Veliki bački kanal, počeo je da se gradi 1793. godine, a pušten je u rad 1802. godine. Tada je to bio najveći zahvat u Jugoslovenskoj Evropi, na kojem je 150 godina kasnije, 1947. godine, začeta ideja o premrežavanju čitave vojvođanske ravnice. Jer, Nikola Mirkov, idejni tvorca Hidrosistema Dunav - Tisa - Dunav, shvatao je režim kao "živi organizam" kome treba pristupiti celovito i sveobuhvatno.

Kanal D - T - D pušten je u rad 1977. godine. Kao jedna od najkompleksnijih vodoprivrednih objekata u Evropi. On danas obuhvata 960 kilometara kanalske mreže, 24 regulacionih i pet sigurnosnih ustava, 16, šest velikih crpnih stanica i 84 mosta! U toku njegove izgradnje iskopano je 13 miliona kubika zemlje i ugrađeno pola miliona kubika betona. Procenjuje se da je u kanal uloženo ukupno milijardu dolara.

Cilj njegove izgradnje bio je da odvođi suvišne vode sa milion hektara i da navodnjava 500.000 hektara. Prvu funkciju je ispunjavao sve do 2003. godine, a navodnjava se tek 30.000 do 40.000 hektara. Hidrosistem je do 1988. godine održavan i ispunjavao je svoju prvu ulogu (odvodnjavanje) oko milion hektara. Međutim, 1988. je bila ključna godina koja je izmenila lice vojvođanske vodoprivrede jer je ubrzo posle "jogurt revolucije" došlo do decentralizacije nadležnosti. Država je sve to preuzela na sebe, a nije bilo novca za održavanje i počela je erozija. Za deceniju i po došlo je do zamuljenja koja sprečavaju protok vode i plovidbu. U tim kanalima i oko njih danas ima oko 15 miliona kubika mulja koji treba očistiti.

Navodnjeno svega 27.246 hektara

U Srbiji se navodnjava samo oko 1,2 do 1,5 odsto poljoprivrednog zemljišta, dok se u svetu navodnjava oko 17 odsto obradivih površina. Podaci Republičkog zavoda za statistiku (RZ ZS) pokazuju da je u Srbiji 2009. godine navodnjavano ukupno 27.246 hektara površina, a ukupne obradive poljoprivredne površine u zemlji iznose oko 4,1 miliona hektara. Dakle, u Srbiji se navodnjavaju nešto veće površine nego što to zvanični statistički podaci pokazuju, jer u njih nije uključeno navodnjavanje u staklenicima i plastenicima. Površine koje se navod-

njavaju u staklenicima i plastenicima iznose između 15.000 i 20.000 hektara, što znači da se u zemlji navodnjava ukupno između 40.000 i 50.000 hektara poljoprivrednog zemljišta. U Srbiji postoji problem i zapuštenosti sistema za navodnjavanje, zbog čega voda ne stiže na površine kojima je navodnjavanje potrebno, napominjući da bi postojećim sistemima u Vojvodini moglo da se navodnjava 100.000 hektara, a u centralnoj Srbiji oko 60.000 hektara. U nekadašnjoj Jugoslaviji na ovim površinama su bili stvoreni uslovi za navodnjavanje 180.000 hektara, a dobar deo tih kanala i hidrosistema koji se nalaze u Srbiji danas je u korovu.

Projekat

Profesor Milan Punišić, savetnik ministra prirodnih resursa, rudarstva i prostornog planiranja u Vladi Srbije, kaže da prve procene govore da bi izgradnja kanala „Morava“ mogla da bude isplativa i višestruko korisna. Ne samo što bi bio omogućen jeftiniji transport robe, već bi Srbija dobila i efikasan sistem navodnjavanja, odbrane od poplava, a na toku Morave bilo bi izgrađeno još pet hidrocentrala. Ima nagoveštaja da su za ovaj posao zainteresovani neki od svetskih ekonomskih giganta jer bi izgradnjom kanala bio značajno skraćen put do Soluna.

Mora se imati u vidu da je tokom proteklih 100 godina na teritoriji Srbije svaka druga godina bila u proseku sušna, što je još jedan dokaz da je važno da se trajnije reši problem navodnjavanja. Još masovnije navodnjavanje moglo bi da se ostvari ukoliko se individualnim proizvođačima obezbede jeftini krediti, pa i beskamatni, a time bi bila olakšana nabavka uređaja za navodnjavanje, bilo da je reč o agregatima za prenos vode, ili nabavci sistema "kap po kap".

Dakle, budući sušni period može se savladati veoma uspešno ako se

Ponovo aktuelan projekat o izgradnji plovnog puta Dunav-Vardar-Egejsko more

Kada je u pitanju istraživanje koje nauka treba da organizuje, a struka treba da proveri, veoma je važno da se počne sa razmišljanjem i o alternativnim biljnim vrstama koje mogu da zamene sadašnje kulture. Primera radi, kukuruz može da supstituiše tritikale. Tritikale je međuvrsta hibrid između pšenice i raži. Ima kvalitet raži, a prinos pšenice. Može da rodi i deset tona po hektaru i ima vrlo visok sadržaj proteina.

Da ne bude zablude, mi kada budemo imali i 600 mililitara vodenog taloga po kvadratnom metru, uvek ćemo biti u opasnosti od pripeka koje se javljaju krajem juna i početkom jula, a koje uvek mogu da prepolove rod pšenice, ukoliko se jave u periodu mlečne zrelosti, pa čak i voštane zrelosti, jer može doći do toplotnog udara. Tada velike štete mogu biti nanete

Prosečna temperatura na globalnom nivou već ove godine će se uvećati za dva stepena Celzijusove skale

Veoma je bitna važnost povećanja površina u zemlji koje se navodnjavaju, kako zbog rezultata naučnih analiza, koji su pokazali da je u Srbiji u toku jednog veka 51 godina sušna, tako i veće proizvodnje hrane, koja bez vode nije moguća. Bez navodnjavanja nema intenzivne poljoprivredne proizvodnje, a bez nje ni konkurentnosti, ni na domaćem, ni na svetskom tržištu. Šteta od suše samo u jednoj godini, kao što je to bilo 2012. godine (više od dve milijarde evra!) veća je od ukupnog ulaganja u sisteme navodnjavanja. Da bi rešila ove probleme Srbija mora prvo da u Parlamentu usvoji dugoročnu strategiju o razvoju poljoprivrede, a zatim hitno da donese dugoročni plan borbe sa sušom i racionalan program navodnjavanja obradivih površina, ukoliko želi da ostane značajan proizvođač i izvoznik hrane. Analiza Svetske meteorološke organizacije ukazuju da će se prosečna temperatura na globalnom nivou već ove godine uvećati za dva stepena Celzijusove skale, a Srbija je u toku proteklih deset godina već tri puta bila podvrgnuta ekstremno visokim temperaturama tokom letnjeg perioda.

brzo i stručno poradi na stvaranju novih domaćih biljnih vrsta koje će zahtevati manje vode za istu količinu suve materije ploda i biti otpornije na očekivani ekstremno visoki sušni period. Pored stvaranja novih sorti, kao posebno važan zadatak domaćih poljoprivrednih stručnjaka navodi se i u istraživačkim radovima sa ciljem da se utvrdi koji bi način zalivanja najviše odgovarao različitim vrstama zemljišta i biljaka u raznim regionima Srbije.

Došlo je vreme je da se vizionarski projekat sa početka druge polovine 19. veka, o izgradnji plovnog puta Dunav - Vardar - Egejsko more, ponovo oživi. Opravdani su svi razgovori za ova ulaganja i njegovu gradnju. Time bi stvorio novi međunarodni plovni put i rešio, između ostalog, problem navodnjavanja u središnjem i južnom delu Srbije. U budućnosti će možda biti potrebno da se razmišlja i o obezbeđenju vode za navodnjavanje Šumadije, izgradnjom kanala Sava - Velika Morava - Zapadna Morava.

(Autor je član Odbora za selo SANU)

INĐIJA • PROCENJENE ŠTETE OD GRADA

Nevreme odnelo 262 miliona dinara

Komisija koja se bavila procenom štete u poljoprivredi nastale usled vremenske nepogode 22. juna kada je indijsku opštinu zahvatilo olujno nevreme praćeno kišom i gradom, podnela je nedavno izveštaj o ovom događaju. Kako su istakli predstavnici Agencije za ruralni razvoj koji su se bavili ovim poslom, ukupno je predato 98 prijava poljoprivrednika i svi podneti zahtevi su obrađeni.

- Komisija i poljoprivredna stanica u Rumi su utvrdili da je ukupna šteta nastala usled vremenske nepogode procenjena na oko 262 miliona dinara. Kada govorimo o ratarskim kulturama možemo reći da smo imali veliku sreću jer ovde nemamo štetu što su nam potvrdili i poljoprivredni stručnjaci. Najviše su stradali voćnjaci i višegodišnji zasadi u atarima Novog i Starog Slankamena i Novih

Najviše stradalo voće

Kultura	Procenat oštećenja (%)	Kultura	Procenat oštećenja (%)
Kukuruz	0	Stočni grašak	0
Šećerna repa	0	Lubenica	15
Suncokret	0	Jabuka	45
Soja	0	Breskva	45
Pšenica	0	Šljiva	45
Duvan	30	Vinova loza	40
Lucerka	0		

Uništene jabuke

Karlovaca u proseku oko 45 odsto. Značajnu štetu imamo i na duvanu, oko 35 odsto - rekla je **Biljana Zec** direktor Agencije za ruralni razvoj opštine Indija. Nadam se da će republika imati sluha i da će nam pomoći kako bismo nadoknadili štetu našim poljoprivrednicima.

Inače, osiguravajuće kuće su počele da isplaćuju sredstva onim poljoprivrednicima koji su osigurali svoje zasa-

de - čulo se na kraju sastanka. **M. Balabanović**

Vetar jači od 35m/s

Kako je navedeno u izveštaju nadležne komisije, na osnovu radarskih osmatranja kao i na osnovu merenja i osmatranja na glavnim meteorološkim stanicama RHMZ Srbije, 22. juna u 21 čas bilo je konvektivne oblačnosti na linijama Pećinci-Šimanovci-Dobanovci koja se kretala ka

Indiji. Oblačnost je imala intenzitet za jake pljuskove, jake grmljavine, umeren grad i udare vetra veće od 30 m/s. Na području Indije najjača oblačnost je bila oko 22 časa sa intenzitetom za jake pljuskove, jake grmljavine i jak grad uz udare vetra jače od 35 m/s.

**ДОО ветеринарска
СТАНЦИЈА
САВА СРЕМ**

Лаћарак

Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266

Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић

Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80

Др. вет. мед. спец. Миленко Перић

Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9

Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац

Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24

Др. вет. мед. Милорад Кевић

Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7

Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

Пише: **Dr vet. med. Veljko Đurović**

Anemija kod prasadi

Тема прошлог броја је била порођај код крмача, стога би било лепо да наставимо причу. Након порођаја потребно је прасицима обезбедити повољне услове како смештаја, хране, тако и превентивне терапије у виду давања гвођда и витамина у виду инјекционих раствора. Они се дају најчешће прасицима у прва 72 сата након њиховог доласка на свет, због чега се то ради прочитаће те у следећим редовима. Као прво потребно је знати неке чињенице у вези стања прасди по рођењу. Прасад се рађају са веома малим резервима минерала, а посебно гвођда. Млеко крмача је сиромашно овим елементом, такође и снабдевање гвођдем још у току супрасности је смањено, а прасад од свих младунца домаћих животиња имају најбржи пораст у првих неколико дана живота, до када могу и да удвоstrуће своју телесну тежину.

Значај гвођда

Због чега је гвође толико важно? Гвође као хемијски елемент има централну улогу у одвијању метаболизма крвних елемената у организму, преко неколико протеина за које је везан а најважнији је хемоглобин и он налази се црвеним крвним

зрнцима. Usled smanjene koncentracije gvožđa u organizmu dolazi do anemije ili malokrvnosti. Ova vrsta anemije koja se javlja kod prasadi na sisi, stručno se naziva sideropenijska anemija, što u prevodu znači malokrvnost zbog nedostatka gvožđa. Sve ovo je važno zbog omogućavanja pravilnog napredovanja i intenzivnog porasta koje današnja proizvodnja zahteva. Ovakvo stanje u organizmu stvara poremećaje u funkciji mišića, centralnog nervnog sistema. Takođe jako bitno je da dolazi i do smanjene otpornosti organizma, pa prasad češće obolevaju od crevnih i respiratornih bolesti, a uspešnost terapije je značajno smanjena. Još neki važni elementi su bakar, ko-

balt i cink čiji deficit takođe može izazvati pojavu malokrvnosti. Od vitamina posebno je važan B12 koji pomaže resorpciju gvožđa iz organizma, a nalazi se često u injekcionim preparatima zajedno sa gvođdem. Ostali vitamini su odlična potpora tako malom organizmu na početku života.

Anemija se javlja kad se potroše sve rezerve gvožđa iz jetre a to je sa otprilike sa 4 nedelje starosti. Simptomi koji se zapažaju su bleđa koža i sluzokože, prasad nema apetit, dlaka nema sjaj, koža je nabravana, uši i rep su oboreni, disanje je otežano, javljaju se otovi na zglobovima i vratu. Smanjeno je napredovanje prasadi, a na kraju može da se javi i uginuće.

Прасад се рађају са веома малим резервима минерала, а посебно гвођда

Подови веома битни за одгој

Утицај бетонских подова

Још један фактор се појављује као веома битан, а то су бетонски подови, који онемogućавају прасидима да ризикују и из земље извлаче минералне материје које су им од виталног значаја. У случају да су прасад од почетка на земљаној подлози они ће сами регулисати unos минерала, инстинктивно, а ако је под њима бетон мора се реаговати инјекцијом. Такође је ради спречавања ових стања битна и исхрана минералним материјом кроз разне допунске минерално витаминске предсмеше.

Треба нагласити улогу превенције оваквих стања, која се обавља неколико дана по рођењу. Терапија-

Услед смањене концентрације гвођда у организму долази до анемије или малокрвности

ње оваквих стања је давање минералних и витаминских препарата инјекционо и путем исхране, с тим да ће прасад увек бити у заостатку са телесном масом у односу на другу прасад код које је урађена превенција.

Spremanje, konzervisanje i čuvanje krme sa travnjaka, lucerišta i deteliništa

Prof. dr Pero Erić
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za ratarstvo i povrtarstvo

Zelenu krmu treba dovesti u stanje postojanosti i očuvanja hranljive vrednosti, što se najčešće postiže sušenjem, odnosno sniženjem vlage na nivo koji onemogućava razvoj štetne (truležne) mikroflore i kvarenja zelene krme

Spremanje sena, foto: D. Čosić

Spremanje, konzervisanje i čuvanje krme sa travnjaka, lucerišta i deteliništa predstavlja značajno angažovanje proizvođača stočne hrane tokom godine. Da bi se mogle koristiti van vegetacionog perioda, u toku zime, ali u određenim okolnostima i u toku vegetacionog perioda, zelenu krmu sa travnjaka, lucerišta ili deteliništa je neophodno dovesti u određeno fizičko-hemijsko stanje, tako da se očuva hranljiva vrednost uz što manje gubitaka. Da bi se to ostvarilo, zelenu krmu treba dovesti u stanje postojanosti i očuvanja hranljive vrednosti, što se najčešće postiže sušenjem, odnosno sniženjem vlage na nivo koji onemogućava razvoj štetne (truležne) mikroflore i kvarenja zelene krme.

proizvođač treba da nastoji da ove gubitke svede na najmanju meru. Pri sušenju sena naročito treba obratiti pažnju na list biljaka koje se suše, mlade izdanke i vrhove stabala, jer ovi biljni delovi sadrže najviše hranljivih materija. Njihovim presušivanjem dolazi do krunjenja i opadanja, zaostajanja na zemlji, a samim tim nastaju gubici.

Prinos, a naročito kvalitet sena zavisi osim od vrste i dela biljke tj. kvaliteta biljaka i od **faze razvoja** tj. od **izbora momenta košenja**. Izbor pogodnog momenta košenja travnjaka zahteva dobro poznavanje florističkog sastava travnjaka i hranljive vrednosti biljaka u zavisnosti od faze porasta, odnosno starosti biljaka (tab.1). U sejanoj travnjaku (agrofloceno-

ceae), sadrže manje vode u odnosu na vrste iz familije leptirnjača (*Fabaceae*).

Gubici pri spravljanju sena

Proces spravljanja sena prate određeni gubici u prinosu i hranljivoj vrednosti. Oni se kreću od 10 do 25% od prinosa suve materije i od 15 do 30% od hranljive vrednosti sena. Ovi gubici nastaju kao posledica tzv. naknadnog disanja biljnih ćelija posle košenja, nepravilnog postupka pri sušenju sena na zemlji, truljenja zelene pokošene krme i ispiranja hranljivih materija atmosferskim padavinama.

Sveže pokošene biljke izvesno

čemu opadaju najkvalitetniji delovi biljke (list, mladi izdanci, vrhovi, pupoljci). Ovi gubici mogu dostići i do 40-50% od prinosa suve materije.

Kod gubitaka koji nastaju kvašenjem pokošene krme usled kiše, rose i sl. dolazi do mikrobioloških procesa (truljenje), kada se javljaju promene u boji, mirisu i ukusu. Ovi gubici dostižu i do 20%. Korišćenjem savremenih kosačica, istovremeno sa košenjem dolazi do gnječenja biljaka, što olakšava i ubrzava sušenje, čime se smanjuju gubici.

Metode spravljanja sena

Postoji više metoda spravljanja sena od trava, a svaki način ima svoje prednosti i nedostatke u određenim uslovima proizvodnje. Generalno posmatrano postoji prirodno i veštačko sušenje zelene krme. Prirodno sušenje podrazumeva spravljanje sena na površini zemljišta, gde se zelena krma proizvodi, a može se izvesti na samoj pokošenoj površini i iznad pokošene površine zemljišta na tzv. spravama ili objektima. Veštačko sušenje zelene krme podrazumeva hemijsko provenjanje i sušenje produvanjem hladnog ili toplog vazduha.

Prirodno sušenje zelene krme neposredno na zemljinoj površini je najstariji način, koji je značajno zastupljen u agroekološkim uslovima bivše Jugoslavije, naročito na individualnim gazdinstvima. Kod ovoga načina spravljanja sena, sušenje se može vršiti u otkosima, valovima ili talasima i naviljcima.

Sušenje zelene krme sa travnjaka u **otkosima**, je dobar način spravljanja sena, pod uslovom da su povoljni vremenski uslovi i ako se seno spravlja od zelene krme koje se ujednačeno suši i u suvom stanju se ne kruni. Praktično to je povoljan metod spravljanja sena od trava, jer se one manje krune za razliku od leguminoza, kod kojih usled

opadanja lista nastaju veliki gubici, pri čemu značajno opada hranljiva vrednost. Pri sušenju u otkosima zelena krma se prevrće, mehanički protresa, izložena je direktnom dejstvu sunčevih zraka, što je za neke hranljive materije štetno, a naročito stimulativne (karotini, neki vitamini, fermenti i sl.).

Sušenje u **valovima** (talasima) predstavlja bolji i praktičniji metod spravljanja sena u odnosu na otkos. Obavlja se tako što se zelena krma trava suši u početku 3-4 časa u otkosima, a zatim se tako provenuta rastresa i skuplja u valove ili talase. Tako zelena krma u rastresitom stanju ostaje 1-2 dana i pod dejstvom struje vazduha se suši, potom se sakuplja i sprema. Valiranje osušene zelene krme (sena) se vrši pomoću tzv. zvezdastih bočnih grablji (sl.).

Zelena krma sušena u valovima manje je izložena dejstvu direktnih sunčevih zraka, manje se prevrće, pri čemu su gubici lista i nežnijih biljnih delova manji. Zato je ovaj način sušenja zelene krme znatno pogodniji za spravljanje sena od travnjaka gde dominiraju mahunarke. Postoji značajna razlika u sadržaju nekih hranljivih materija u senu sušenjem zelene krme u valovima u odnosu na seno dobijeno sušenjem zelene krme u otkosima. Tako je u senu dobijenom sušenjem zelene krme u valovima sadržaj proteina znatno veći, a celuloze manji, što je rezultat direktnog dejstva sunca i većeg uticaja rose i kiše u otkosima.

Često se primenjuje sušenje zelene krme trava i u **naviljcima**, što podrazumeva da se pokošena zelena krma posle kraćeg provenuća sakuplja u male gomilice težine 30-40 kg, u kojima se dalje dosušuje. Ovaj način sušenja zelene krme sličan je sušenju u valovima. Cilj je da se ne dobije presušeno seno, zbog direktnog dejstva sunčevih zraka u otkosima. Manji je uticaj rose ili kiše, a time manji i gubici u prinosu, prvenstveno u hranljivoj vrednosti krme.

(Nastavak u idućem broju)

Tab. 1. Kvalitet krme u zavisnosti od faze porasta i biljne vrste (% od suve materije)

Faza porasta	Biljna grupa	Sirovi Proteini	Sirova celuloza	Sirove masti	Sirovi pepeo	BEM
Obrazovanje cvasti	Mahunarke Trave	19,414,9	26,428,3	3,33,5	7,58,6	43,145,0
Cvetanje	Mahunarke Trave	18,410,4	27,831,2	3,12,9	8,87,7	41,947,8
Obrazovanje ploda	Mahunarke Trave	14,68,8	30,032,5	3,62,2	9,07,8	42,748,2
Sazrevanje	Mahunarke Trave	6,35,8	42,336,3	2,42,6	8,47,7	39,247,6

Spremanje sena

Konzervisanje trava najčešće se vrši sušenjem, radi sniženja sadržaja vlage na nivo koji onemogućuje razvoj štetne mikroflore i kvarenje zelene krme. Praktično, seno je osušena zelena krma, najčešće višegodišnjih vlatastih trava, leguminoza i njihovih smeša, do sadržaja vode od 14 do 18%, tj. vlage pri kojoj ne može doći do kvarenja krme dejstvom štetnih mikroorganizama.

Konzervisanjem krme uopšte, a naročito spravljanjem sena i pri najvećoj pažnji i pravilnom postupku konzervisanja nastaju određeni gubici u prinosu i kvalitetu. Stoga

zi) ili prirodnom travnjaku (fitocenozi), pri izboru momenta košenja travnjaka mora se rukovoditi prema dominantnim vrstama. Kod višegodišnjih leguminoza (lucerka, detelina, žuti zvezdan) košenje se najčešće vrši u fazi cvetanja u prvim konusima cvasti, a kod trava u početku cvetanja, odnosno pojavi klasa ili metlice.

Sadržaj vode u biljkama nije konstantan i zavisi od više faktora, a pre svega florističkog sastava, faze razvoja, uslova uspevanja (klima, zemljište), kao i primenjene agrotehnike. Mlađe biljke i organi sadrže više vode i manje suve materije. Travnjaci u kojima dominiraju biljke iz familije trava (*Poa-*

vreme žive i posle košenja, a životne funkcije se odvijaju na račun stvorene energije organskih materija u njima, prvenstveno šećera. Pokošene biljke trpe složene tzv. unutrašnje promene koje prolaze kroz dva osnovna procesa, tzv. gladovanja i autoliza ili samorazlaganje organske materije. Ubrzanjem procesa sušenja izbegavaju se navedeni gubici, a time se istovremeno potvrđuje složenost pojma spravljanja dobrog sena.

Gubici koji nastaju nepravilnim sušenjem sena na zemlji, nastaju zbog suvišnog manipulisanja sa senom na polju, naročito usled previše prevrtanja, radi boljeg isušivanja i sakupljanja presušenog sena, pri

LEŽIMIR • U POSETI LAZI SMILJANIĆU, VLASNIKU MINI FARME KOZA

Alpske koze na Fruškoj gori

Farma trenutno ima 50 alpskih koza različitih uzrasta i stado se i dalje uvećava - Kefir i surutka od kozjeg mleka su izvori zdravlja i čiste organizam i zato se sve više ljudi okreće ovim proizvodima iako je uvek postojala blaga odbojnost kao posledica nekih zastarelih shvatanja

Kada pomenemo malo fruškogorsko selo Ležimir mnogima su prve asocijacije proizvodnja kreča, čuveni ležimirski hotel koji je bio poznat osamdesetih godina i netaknuta priroda oličena u brojnim zelenim pašnjacima i proplancima. Međutim kako je proizvodnja kreča opala, a ležimirski hotel odavno stoji napušten, izgleda je jedino rešenje da se čovek okrene prirodi i njenim potencijalima koji su svuda oko nas a ne cenimo ih dovoljno. Bar tako misli **Laza Smiljanić**, poljoprivredni proizvođač iz Ležimira. Ovaj 48-godišnji farmer, zemljoradnik i ponosni suprug i otac već nekoliko godina, bez obzira na prepreke, sledi svoj san o farmi alpskih koza, korak po korak. Trenutno u stadu ima 50 alpskih koza različitih uzrasta i stado se i dalje uvećava. Pored koza, porodica Smiljanić gaji svinje i ovce, a ranije su se bavili proizvodnjom kravljih sireva. U proseku jedna koza daje od 2,5 do 3 litra mleka dnevno, odnosno 500 do 700 litara mleka godišnje. O blagodetima kozjeg mleka svakodnevno slušamo, kefir i surutka od kozjeg mleka su izvori zdravlja i čiste organizam. Zato se u ova vremena, kada je zdravije ljudi ozbiljno narušeno sve više ljudi okreće ovim proizvodima iako je uvek postojala blaga odbojnost kao posledica nekih zastarelih shvatanja.

Za "Sremsku poljoprivredu" Laza Smiljanić objašnjava zašto se opredelio za proizvodnju alpskih koza, kakvi su mu dalji planovi i zašto bi trebali da odaberemo ove proizvode ispred drugih.

Laza Smiljanić

Kada vam se rodila ideja za farmu koza?

- Ideja se rodila pre četiri godine u razgovoru sa prijateljima iz Beograda kada sam se požalio da posao sa svinjama ide sve lošije. Dobio sam odgovor da kod njih ima potražnja za proizvodima od kozjeg mleka ali je ponuda relativno mala. Tada sam kupio prve dve koze i jedno jare francuske alpine i tako je sve počelo. Trenutno ima oko 50 životinja i svake godine stado sve više raste ošto nemamo običaj da prodajemo žensku jarad nego ostaju za priplod.

Na koje ste prepreke nailazili u ostvarivanju želje o farmi?

- Na ovim prostorima još uvek postoji odbojnost prema kozi pošto je od Drugog svetskog rata smatrana za štetočinu i njeno držanje je bilo zabranjeno. Takvi stereotipi ni dan danas nisu razbijeni u potpunosti mada ovih godina u Vojvodini pojavljuje se sve više farmi koza. Bilo je i nekih prepreka finansijske prirode kako su krize nailazile, ali nismo želeli da odustanemo od naših planova.

Koliko je koza zahtevna životinja?

- Koza, sama po sebi, nije mnogo zahtevna životinja, mada se moraju poštovati neki standardi držanja i nege. Moramo da ih vakcinišemo od bolesti digestivnog trakta, takođe moraju da se uništavaju crevni i kožni paraziti, jednom godišnje vadi se krv i vrši se ispitivanje na brucelozi. Trenutno se hrane lucerkom, delom sa pašom i zrnastim hranivima. Obitavaju u objektu koji je napravljen da kozi pruži udobnost, a koji je, s druge strane, dosta jeftin za izgradnju.

Kakav je proizvodni asortiman?

- Trenutno su nam glavni proizvodi, koji su naišli na interesovanje kupaca, kozije mleko, surutka, mladi beli sir, sir trapist i sir u maslinovom ulju sa mirođijom i belim lukom. U planu nam je proširenje

Alpske koze se odomaćile u Ležimiru

asortimana ali to je povezano sa povećanjem broja koza tako da su nam sledeći proizvodi na listi kefir, sirni namazi i jogurti. U planu nam je i spravljanje voćnih jogurta koje bi pravili sa voćem iz našeg voćnjaka, znači 100 posto prirodno i zdravo.

Kakvo je tržište, gde trenutno vidite svoju farmu?

- Sve što proizvedemo proda se, lagera nemamo, da bi kupac bio siguran da će dobiti proizvod mora najaviti porudžbinu. To je tako zbog toga što je posao na početku i limitirani smo sa sirovinama, odnosno mlekom. Gledamo da cene budu pristupačne svima. Smatram da smo tek na samom početku i da ćemo se za svoje mesto izboriti vremenom, od sad smo za proizvode naišli samo na reči hvale.

Kakvi su vam dalji planovi?

- Prvenstveno proširenje stada do 200 muznih grla, zatim izgradnja izmuzišta i da bi pojeftinili proizvodnju ali i poboljšali kvalitet mleka planiram da počnemo da se bavimo organskom proizvodnjom. Na 200 metara od kuće nalazi se prostoran pašnjak koji je zapušten i zarastao u trnje i korov i idealan je za pašu i brst koza. Jedini problem je što se ne mogu naći kvalitetni ljudi za čuvanje koza. Iz tog razloga razmišljam o načinima zakupa pašnjaka koji bi ogradili i samim tim sebi omogućili lakši posao, a i kozama bi napravili prirodno i lepo stanište.

Ko vam je najveća konkurencija?

- Na ostale proizvođače ne gledam kao konkurenciju, već kao potencijalne saradnike i ako bude bilo prilike voleo bih da saradnja sa drugim farmama zaživi.

Kako vidite svoju farmu za pet godina?

- Smatram da će potražnja za mlekom i mlečnim proizvodima biti još više uvećana, tim pre što i neke zemlje iz Evropske Unije imaju deficit mleka pa moraju da ga uvoze čak iz Novog Zelanda. To vidim kao svoju veliku prednost jer ne sumnjam u kvalitet svojih proizvoda i znam da će se ljudi više okrenuti kozjim proizvodima zato što kozje mleko poseduje lekovite osobine što je dokazano. Očekujem da ćemo se za pet godina u potpunosti prebaciti na organsku proizvodnju jer toliko je potrebno da izvršimo i konverziju njiva za proizvodnju hrane, a pašnjak uopšte nije tretiran nikakvim pesticidima i hemikalijama tako da je u potpuno zdrava sredina, idealna za ishranu i obitavanje koza. Očekujem da ćemo imati dovoljno sredstava i za izgradnju izmuzišta i za kupovinu aparata koji su nam potrebni za izgradnju mini mlekare kao što su laktofriz, duplikator itd. Pašnjak se nalazi na obronku Fruške gore tako da bi mogli da stvorimo jedinstveni fruškogorski brend i da Ležimir postane prepoznatljiv po jedinstvenoj farmi francuskih alpina. Verujem u ovu proizvodnju i ne bih mogao da sebe zamislim na nekom drugom poslu, koze su veoma mirne i umiljate životinje i veruje da je lakše da radim sa njima nego sa nekim ljudima.

S.S.-S.P.

Ženska jarad ostaju za priplod

Umesto turista, proplanke će koristiti koze

Sama po sebi, koza nije zahtevna životinja

ERDEVIK • ĐURA KUBEČKA, VLASNIK VINARIJE „KUBE“

Vina po recepturi predaka

- Spravljam isključivo suva vina, a kapacitet mog podruma je oko 20 hiljada litara. Proizvedem oko 15 hiljada litara godišnje i sve to prodam po sistemu „od vrata do vrata“. Odlučio sam da u svojoj proizvodnji prednost dam kvalitetu, što su kupci i primetili – kaže Đura Kubečka, vlasnik vinarije „Kube“ iz Erdevika

U Erdeviku, na obali jezera Moharač, nalazi se vinarija „Kube“ u kojoj se već više od dve decenije proizvodnjom vina bavi Đura Kubečka, iz Stare Pazove. Ovaj rođeni Erdevičanin kaže da je vinogradarstvom počeo da se bavi pre 27 godina i to sasvim slučajno, s obzirom da je po struci automehaničar i komercijalista, te pojašnjava splet okolnosti koje su ga iz Stare Pazove vratile u njegovo rodno selo.

- Moja supruga Ruža je u Erdeviku nasledila komad zemlje pored jezera, tako da smo 1986. godine odlučili da se vratimo u Erdevik, jer je upravo u to vreme država počela da daje prve podsticajne kredite sa grejs periodom od tri godine. Tada sam zasadio i svoj prvi vinograd i to iz hobija, ne znajući šta me čeka, jer o vinu i vinovoj lozi nisam ništa znao. Ali, odmah sam angažovao naše eminentne stručnjake - profesora Petra Cindrića i dr Vladu Kovača koji su mi dosta pomogli u mom poslu. Kako je rastao moj vinograd, tako sam rastao i ja kao vinogradar, pa danas mogu da se pohvalim da u svom vinogradu imam 10 hiljada čokota na tri hektara, a krenuo sam sa 1.700 i to sam imao

Vinograd je ove godine dobro rodio

samo zasad rizlinga i župljanke. Dovedesetih godina, kada je naš tadašnji kupac vinarija „Erdevik“ prestala sa radom, nisam imao gde sa groždem, pa sam počeo da kupujem burad kako bih imao gde da skladištim vino. Od tada do danas

Đura Kubečka u svom vinskom podrumu

Vina za sve ukuse

Proširenje vinarije

- Od ovog posla može da se zaradi, ali meni to nije u prvom planu. Mnogo mi je važnije što sam u ovim godinama, na kraju mog radnog veka, našao poziv koji radim iz ljubavi i zadovoljstva. Moja supruga i ja smo sebe uložili u sve ovo i zato stalno nastojimo da napravimo neki pomak napred. Ove godine proširujemo vinariju i vinski podrum. Imamo u planu da napravimo podrum koji će biti ukopan pet metara pod zemljom kako bi se vina hladila na prirodan način, odnosno na prirodnoj temperaturi. Nastojim da napravim autentična vina, ona koja su spravljali i pili naši preci – kaže Đura Kubečka iz Erdevika.

Imamo u planu da napravimo podrum koji će biti ukopan pet metara pod zemljom kako bi se vina hladila na prirodan način, odnosno na prirodnoj temperaturi. Nastojim da napravim autentična vina, ona koja su spravljali i pili naši preci – kaže Đura Kubečka iz Erdevika.

Gradi se novi deo vinarije

proširio sam svoj asortiman tako da sada od crvenih sorti vinove loze imam: kaberne sovignon, crni burgundac, game, game bojadiser, muskat hamburg i merlot. Od belih sorti na Fruškoj gori je najzastupljeniji italijanski rizling, zatim šardone, za mene je italijanski rizling, ipak, nešto posebno, jer predstavlja neku istoriju Fruške gore. Spravljam isključivo suva vina, a kapacitet mog podruma je oko 20 hiljada litara. Proizvedem oko 15 hiljada litara godišnje i sve to prodam po sistemu „od vrata do vrata“. Odlučio sam da u svojoj proizvodnji prednost dam kvalitetu, što su kupci i primetili tako da i ne ulažem puno u marketing, nego to radim, pre svega, turistički. Gostima smo omogućili da u čašici lepog fruškogorskog vina uživaju i u divnom ambijentu, u prirodi, uz jezero i uz poznate domaće sremske specijalitete, kao što su domaća kifla, vinogradarski paprikaš, pasulj... Držim i određenu količinu vrhunskih vina, kao što je kabernet sovignon i crni burgundac, koji odležava po potrebi u bariku, dok ne dobije ukus kojim sam zadovoljan – priča Đura Kubečka, vinogradar iz Erdevika, dodajući da toliko vrsta vina pravi kako bi zadovoljio sve kupce i goste, tako da svako može da izabere vino koje odgovara njegovom ukusu i raspoloženju

Ono što Đuru razlikuje od drugih iz ove branše jeste činjenica da on vina spravlja po receptu koji su koristili naši preci.

- Ne popravljam boju vina, ne doslađujem ga, nego nastojim da ceo proces pravljenja bude što više prirodan. S obzirom da u vinariji nemam struju, ručno sam mešao i 10 hiljada kilograma crnog grožđa i to po pet puta dnevno. Ništa mi ne pa-

Sa suprugom Ružom u letnjakovcu

da teško, jer znam da vinograd traži slugu, a ne gospodara, tako da kad je berba ta tri dana ne spavam po celu noć – objašnjava Đura Kubečka.

Kaže da je kvalitetno vino dovoljno da zadovolji sva čula: oči pogledaju, nos pomiriše, a dodir desni je presudan za procenu, jer vino ne treba da pijemo nego da jedemo.

- Gutljaj treba da što duže zadržimo u ustima. Od dužine trajanja

ukusa vina u ustima određuje se njegov kvalitet – objašnjava Kubečka i dodaje:

- Ali, da ne budemo nepravedni. Vino mora da zadovolji i čulo sluha, pa se zato i kucamo, da bi zvuk stakla, dve čaše u pokretu, stavile pečat na pun doživljaj.

S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić

Gosti rado dolaze u posetu

INĐIJA • U POSETI GAZDINSTVU PORODICE BOBIĆ

Gradski farmer odlazi na selo

- Počeli smo bukvalno od nule, ali smo tokom godina razmnožavali stoku, pa sada imamo oko 30 grla. Posla ima 365 dana u godini jer stalno moraš biti pored životinja. Ako im ne daš da jedu, neće uzeti same - priča Rade Bobić čije domaćinstvo ima 30 grla stoke, a obrađuju 30 jutra svoje i još toliko druge zemlje

Početak devedesetih godina kada su kriza i sankcije zakucali na vrata, porodica Bobić iz Indije počela je da se bavi poljoprivredom i to pre svega govedarstvom, a zatim i ratarstvom jer je životinje trebalo prehraniti. Danas njihovo gazdinstvo broji oko 30 grla, mahom krava, junica i teladi, a na oko 30 jutara zemlje uzgajaju kukuruz, pšenicu, stočni grašak i lucerku. **Rade Bobić** 34-godišnji vlasnik gazdinstva kaže da zajedno sa suprugom **Željkom** i ocem **Milanom** godinama radi na imanju, a od pre nekoliko meseci je postao i predsednik prvog udruženja poljoprivrednika u Indiji. Jedan je od najvećih uzgajivača goveda u samom gradu, što mu je prethodnih godina donelo više štete nego koristi (zbog držanja domaćih životinja), pa u narednom periodu planira da svoju farmu preseli u Jarkovce, a proizvodnju mleka i mesa udvostruči.

- Počeli smo bukvalno od nule, ali smo tokom godina razmnožavali stoku, pa sada imamo oko 30 grla. Šta da vam kažem, posla ima 365 dana u godini jer stalno moraš biti pored životinja. Ako im ne daš da jedu, neće uzeti same - kaže Rade i dodaje da u poljoprivredi nije sjajno poslednjih godina:

- Trudimo i radimo svakodnevno. Nisam ničiji sluga i to je najvažnije.

Kako kaže ovaj poljoprivrednik, proizvode prodaju mlekarama i mesarama, a dnevni prinosi mleka kreću se od 100-150 litara u zavisnosti da li su pojedine krave steone. Sir prave za sopstvene potrebe jer nemaju vremena da ga nose na pijacu i prodaju.

Ovih dana imamo pune ruke posla, jer je letnji period najudarniji za poljoprivrednike. Sprema se slama, seno i detelina jer je hrana za životinje veoma važna, tako da odmora nema. Imamo oko 30 jutara naše zemlje i još toliko zemlje koje obrađujemo, a samo lucerku uzgajamo na 15 jutara što je prilično velika površina - poručuje Rade i kaže da samo on i još jedan poljoprivrednik u Indiji imaju matična stada u genetskom potencijalu pa dobijaju subvencije od države.

Gazdinstvo broji 30 grla

- Na žalost, situacija u državi je takva da se subvencije svake godine smanjuju. Prošle godine je bilo 25.000 dinara po kravi, a sad su smanjili na 20.000 dinara i ne znamo kada ćemo novac dobiti. Slična situacija je i sa subvencijama za zemlju, jer smo pre par godina dobijali 14.000 dinara, a ove godine 6.000 i sa tim novcima ne možemo ništa - žali se on i dodaje da država traži da poljoprivrednici finansiraju naftu, a niko ne pita kako će to platiti:

- Lično sam imao pravo na 2.000 litara nafte i za to trebao da platim oko 3.000 evra, a onda da je skladištim kući i razmišljam da li će iscuriti ili će se nešto dogoditi. Da su nam lepo dali bonove pa da u toku cele godine uzimamo koliko nam treba, to bi bilo mnogo bolje rešenje i ekološki najčistije i najrentabilnije za jednog seljaka. Smatram da su poljoprivrednici u takvim situacijama prilično

nemoćni, a još jedino mi nešto i radimo, sve ostalo je stalo.

O poljoprivredni generalno, Rade kaže je sam svoj gazda i ne misli da li će mu neko dati otkaz, a to je olakšavajuća okolnost. Sa druge strane poručuje da se i ne živi toliko lepo koliko se radi, a na odmoru nisu bili godinama:

- Nisu finansije presudne, već jednostavno ne možemo da stignemo. Životinje su zahtevne i kada imate toliko grla, stalno neko mora da vodi računa o njima. Voleo bih da nekad imam vikend slobodan pa da se više posvetim porodici i deci, ali šta je tu je, mora da se radi.

Rade Bobić je prošle godine imao problem sa držanjem krava, jer se farma nalazi u gradu. Opštinskom odlukom je predviđeno izmeštanje papkara i kopitara, pa je on još 2010. godine podneo zahtev da mu lokalne vlasti pomognu u

Rade i Željka Bobić

tome, ali kako kaže, niko ga do danas nije kontaktirao u vezi sa tim. Bilo je nekoliko pritužbi ali se sve na tome završilo.

- Baš iz tog razloga želim da izmestim svoju farmu pa sam kupio jednu staru kuću u Jarkovcima. Mislim da će mi tamo biti i lakše i da ću imati bolje uslove za držanje goveda i da neću smetati nikome - navodi Rade.

Rešenje problema poljoprivrednika vidi u udruživanju, a pre nekoliko meseci u Indiji je osnovano prvo udruženje poljoprivrednika.

- Sredinom marta meseca smo osnovali udruženje i registrovali se u APR-u. Brojimo oko dvadesetak članova i čim prođu ovi radovi, treba da se sastanemo da vidimo koji će nam biti dalji koraci. Interesovanje postoji, ali nema se dovoljno vremena. Puno su nam pomogle kolege iz staropazovačke opštine koji su među prvima osnovali udruženje pre tri godine i dali dobar primer kako se udruživanjem može mnogo postići. Pojedinač ne može mnogo ni u jednom segmentu poljoprivrede, ali zato udruženi možemo sve. Naša opština je mahom poljoprivredna i zato taj prirodni potencijal treba dobro da iskoristimo - rekao je na kraju Rade Bobić izrazivši nadu da će lokalna udruženja ubuduće razmeniti svoja iskustva i zajednički nastupiti prema državi-to je jedino rešenje.

M. Balabanović

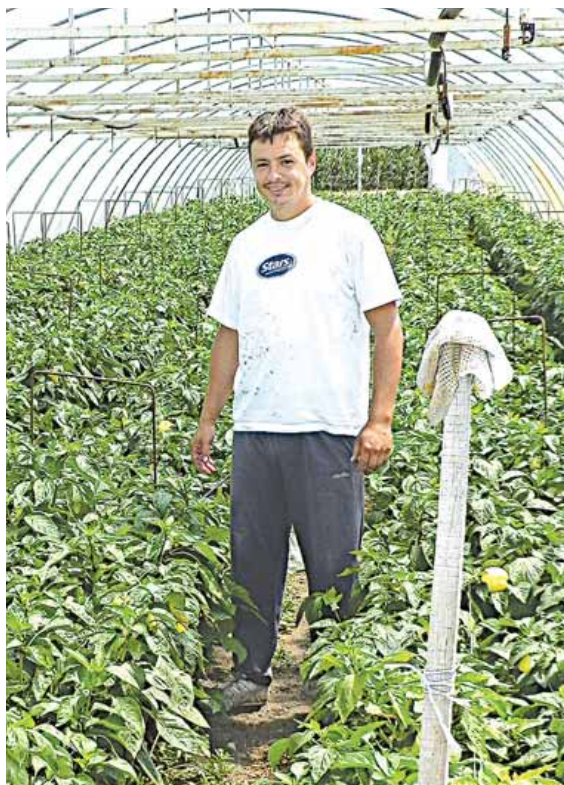

Posla 365 dana u godini

PRHOVO • MILOŠ MISIRKIĆ, POLJOPRIVREDNI PROIZVOĐAČ

Godina zavisi od paprike

- Primeri žita i bostana nisu preterano ohrabrujući. Sada se bostanu cena obara uvoznom robom lošijeg kvaliteta, a kako će biti sa paprikom, videćemo. Trenutno ljudi kubure sa prodajom bostana, tako da je davanje bilo kakve prognoze krajnje nezahvalno - ističe Miloš Misirkić

Miloš Misirkić: plastenici se isplate

Trudeći se da obave poslove pre najavljenih kiša, širom Srema, žetaoci su tokom protekle dve nedelje sa svojih parcela uspeali da skinu celokupan rod. I mada nisu zadovoljni otкупnom cenom koja, kako kažu, nije dovoljna da pokrije ni najosnovnije troškove, sremaćki paori ponovo su na njivama, nastavljajući radove na drugim kulturama. Trenutno, u jeku je povrtarski radovi koji, kako kaže **Miloš Misirkić** kojeg smo zatekli na njivi u ataru pećinačkog sela Prhovo, daju nadu da se godina "može spasiti".

- Po svemu sudeći, ove godine od žetve, malo ko će imati koristi. Zapravo, možda je bude i imao, samo je pitanje kad će to biti i koliko će se isplatiti onima koji već počinju sa plaćanjem ležarine. Sa druge strane, što se Prhova u celosti tiče, mislim da neću pogrešiti kada kažem da je žetva bila zaista šarolika, pri čemu niko nije imao razloga da se previše raduje. Možda će čudno zvučati, ali su najgore prošla ona žita koja su bila u dobroj kondiciji, jer su uglavnom popadala pre cvetanja pa je bilo praznih zrna, dok su kudikamo bolje prošla lošija žitišta koja su tek kasnije nadošla, tako da je prosečni prinos u Prhovu bio tek negde oko 3 tone po jutru što je malo i daleko ispod proseka Srma - objašnjava Miloš.

Pod žitom, ovaj 30-godišnji poljoprivrednik iz Prhova imao je 7,5 jutara sa prosečnim prinosom od 2,5 tone po jutru. Kaže, malo jeste, ali je sreća u tome što glavnu proizvodnu snagu njegove porodice ne predstavlja žito nego povrtarstvo.

- Od sorti, zastupljena je bila samo „Simonida“ i blagovremeno je primenjena puna agrotehnika od tanjiranja i dubrenja MAP-om do prolećne prihrane Ureom. I pored svega, objašnjava Miloš, ne vreme i lošiji kvalitet zemljišta doveli su do malog

Bostan slabo rodio

Bostan je loš. Vremenski uslovi su bili loši i čuvali smo koliko smo mogli, ali je cena jako loša kao i u slučaju žita država nije jasno odredila paritete, a i prodaja loše ide.

Drugog kola neće biti, potrebno je da rodi i do 6 vagona, a da cena bude 15 dinara, ali verovatno neće biti više od 2,5 do 3 vagona po hektaru, a pri tome će i cena biti niža.

prinosa. Madutim, ono što je svakako gore, jeste nepovoljna cena i činjenica da država nije uspeala da utvrdi prvo ni jasne paritete, a kasnije ni cenu iako je žetva i došla i prošla. S obzirom da su to prvi novci koje dobijamo situacija je još gora. Teško je onima koji su imali velike prinose, a šta tek da kažu oni sa manjim. Konkretno, što se mene tiče, 7,5 jutara je relativno malo i meni je žito samo dopunska delatnost, tako da sam u tom smislu, da kažem i dobro prošao, ali ima dosta onih kojima je to primarna ili čak jedina delatnost, a imaju male posede ili imaju male prinose, tako da će oni teško izgurati ovu godinu.

Trenutno, kada nisu u bostanu, Misirkić su zauzeti poslovima u plastenicima u kojima uzgajaju papriku koja im, kako kažu, predstavlja glavni izvor prihoda ka kojem su usmerili sve svoje kapacitete.

- Imamo devet plastenika, sedam na njivi, a dva kući. Kako nam je povrtarstvo glavna proizvodna delatnost, tako ćemo tek videti kakva će nam biti godina. Punu pažnju posvećujemo pa-

prici i to pre svega sortama „Bobita“ i „Vedrana“. Za sada je sve u redu, ali je još uvek rano da se daju neke čvršće i preciznije prognoze.

Plastenike, kaže Miloš, Misirkić imaju već desetak godina. U početku su bila tri, a potom su, preko Fonda za razvoj Autonomne pokrajine Vojvodine postepeno povećavali svoje kapacitete.

- Platenici se isplate, ali rad u njima zahteva dosta posvećenosti i truda. Imamo i grejanje i navodnjavanje po sistemu „kap po kap“ tako da smo generalno govoreći zadovoljni. Kada smo krenuli u ovaj posao, rešili smo da sami sebi proizvodimo i rasadu što sa jedne strane omogućava i dodatnu uštedu, ali u isto vreme i zahteva dodatne napore. Mislili smo i da povećamo kapaciteta, ali kako je Fond ukinut, to je trenutno na žalost, nemoguće, nastavlja Miloš.

Govoreći o minimalno isplativoj ceni paprike, Miloš ističe da je, kao i u ratarstvu, od posebnog značaja da prva cena bude povoljna, odnosno da ne padne ispod 80 dinara po kilogramu. Da li će tako i biti, ne može se predvideti.

- Primeri žita i bostana nisu preterano ohrabrujući. Sad, žito je već iza nas, bostanu se cena obara uvoznom robom lošijeg kvaliteta, a kako će biti sa paprikom, videćemo. Međutim, treba jasno istaći da u našem poslu nisu problem samo slabiji rod ili nestabilno tržište, već i besparica koja, kako mi se čini, sve više uzima maha. Trenutno ljudi kubure sa prodajom bostana, tako da je davanje bilo kakve prognoze krajnje nezahvalno. Pa i pored toga, naše je da radimo i da se nadamo da će oni koji rešavaju druga pitanja koja na poljoprivredu svakako utiču, uvideti ovo o čemu mi govorimo stalno, zaključuje Miloš.

S. Lapčević

Stanje na usevima i zasadima

RUMA: Stanje u usevu semenskog kukuruza

Na lokalitetu Irig/Kudoš semenski kukuruz (hibrid NS 640) se nalazi u fenofazi cvetanja, (59-61 BBCH). Vizuelnim pregledima za sada nisu registrovana jajna legla druge generacije kukuruznog plamenca (*Ostrinia nubilalis*). Tretman protiv I generacije nije rađen, a ubušenja su registrovana na 16% pregledanih biljaka (slika 1 i 2). Nije uočeno ni prisustvo jaja kukuruzne (pamukove) sovice (*Helicoverpa armigera*).

Preporučuje se proizvođačima semenskog kukuruza da redovno obilaze svoje parcele u cilju sagledavanja prisustva položenih jaja ovih štetočina. Za sada se ne preporučuju mere zaštite.

Pri pregledu je detektovano prisustvo kolonija beskrlinli formi lisnih vaši. Usevi kukuruza najčešće napadaju vaši kao što su: *Rhopalosiphum maidis*, *Rhopalosiphum padi*, *Aphis fabae*,... Prisustvo vaši je utvrđeno na metlici i listovima kukuruza na 10% pregledanih biljaka.

Cvetanje je najosetljivija faza kukuruza na napad vaši, a tretman se preporučuje ukoliko je inficirano 50% metlica. Po Eppo standardu (PP 2/17 (1)) dozvolu za upotrebu imaju insekticidi na bazi aktivnih materija: bifentrin, imidakloprid i lambda-cihalotrin. U našoj zemlji nema registrovanih insekticida za

Lisne vaši na kukuruzu

suzbijanje vaši na kukuruzu.

Zabeleženo je i prisustvo cikada koje su poznate kao prenosioci fitoplazmi

RUMA: Jabukov smotavac

U toku je kritičan period za kontrolu piljenja larvi II generacije jabukovog smotavca.

Trenutna suma temperaturnih akumulacija iznosi:

- 814,99 DD (Irig/Kudoš)
- 851,58 DD (Novi Slankamen)

Prema izlazu iz modela, ostvaren je visok nivo leta, polaganja i piljenja jaja:

- Irig/Kudoš (oko 82% leta, oko 69% polaganja jaja i oko 43% piljenja larvi)
- Novi Slankamen (oko 85% leta, oko 75% polaganja jaja i oko 50% piljenja larvi)

Pri vizuelnom pregledu zasada jabuke na ova dva lokaliteta uočava se prisustvo jaja u svim fazama razvika (sveža jaja, jaja sa "crvenim oreolom", jaja sa "crnom glavom" (pred piljenje)). Dominiraju jaja sa "crvenim oreolom" iz kojih će za par dana doći do piljenja. Na 2-3% pregledanih plodova uočavaju se oštećenja od tek ubušenih larvi.

RUMA: Pegavost lišća šećerne repe

Pregledom useva šećerne repe (sorta Wapiti) na oglednoj parceli na lokalitetu Ruma/Fišer, registruje se postepeno širenje simptoma pegavosti lišća šećerne repe (*Cercospora beticola*), ali nivo pega još uvek nije dostigao epidemiološki prag (kada na 50% pregledanih biljaka uočavamo bar po jednu pegu), te ne preporučujemo mere zaštite. (*Tabela 1.)

S obzirom da su uslovi u šećernoj repi veoma povoljni za širenje infekcije lisne pegavosti, preporučujemo proizvođačima da obave pregled svojih parcela i da odluku o tretmanu donesu u skladu sa epidemiološkim pragom.

Registrovani fungicidi za suzbijanje *Cercospora beticola*:

- Duet Ultra 0,4-0,6 l/ha (tiofanat metil + epoksinazol);
- Opera 0,75-1 l/ha (piraklostrobin + epoksinazol);
- Sphera 0,25-0,35 l/ha (trifloksistrobin + ciprokonazol);
- Rias 30 EC 0,3-0,4 l/ha (propikonazol + difenokonazol);
- Amistar Extra 280 SC 0,6-0,75 l/ha (Azoksistrobin + Ciprokonazol);
- Bravo (hlorotalonil) 1 l/ha + Rias 300 SC 0,3 l/ha (difenkonazol + propikonazol)

SREMSKA MITROVICA: Zaštita vinove loze

Vinske sorte vinove loze se nalaze u fenofazi 79 (potpuno dodirivanje bobica) pa do fenofaze 81 (početak šarka).

Stone sorte se nalaze u fenofazi 79 pa i do 89 ranije sorte (bobice pred berbu), tako da treba voditi računa o karenci.

U narednom periodu prognozira-

Izgled zasada kruške sa jačim napadom

SREMSKA MITROVICA: Kruškina buva

Kruškina buva je štetočina permanentno prisutna u zasadima kruške. Index napada je različit od voćnjaka do voćnjaka i zavisi od prethodno sprovedenih mera zaštite.

Po akumulaciji stepen dana na lokalitetu Kukujevci 18.07.2013 kruškina buva je na 1786,96 CDD računajući od 01.01. imamo pojavu tek eklodiranih imaga četvrte generacije *Psylle pyri*.

U voćnjacima gde su mere zaštite primenjene u pravo vreme i adekvatnim sredstvima index napada je imaga 12%, prisustvo belih i narandžastih jaja sa indeksom napada 20%, mlađi larveni stadijumi 5-10% i nema starijih larvenih stadijuma.

Proizvođačima koji imaju manji napad kruškine buve (a obzirom na poštovanje karence) preporučuje se primena preparata na bazi a.m. abamektina preparat Vertimec 018 EC u konc. 0,15% koji deluje na mlađe larvene stadijume uz dodatak okvašivača Silwet 077 i preparata na bazi a.m. imidakloprida Kohinor 200 SL u konc. 0,1% koji ima karencu 7 dana.

Index napada mlađih larvenih stadijuma je 65%, starijih larvenih stadijuma je 50-55% sa pojavom medne rose i čađavice koja je kao sekundarna pojava naselila zeljaste i drvenaste delove kruške.

Preporučuje se primena gore navedenih preparata.

Za suzbijanje razvoja čađavice preporučuje se primena nekog od kontaktnih fungicida.

Ubušenja na listu kukuruza

(*Tabela 1.) Povoljni uslovi za infekciju bili su u sledećim periodima:

Period	Datum	Dvodnevni DIV	Dnevni rizik od infekcije
I	08.06. i 09.06.	10	visok
	10.06.	8	visok
II	13.06.	10	visok
	14.06.	8	visok
III	21.06. -24.06.	8	visok
	25.06.	7	visok
IV	07.07.	7	visok
	08.-10.07.	8	visok
	11.07.	9	visok
	12.07.	10	visok

Loza osetljiva na napad patogena čija micelija prekriva površinu bobice

ZA UMIRENJE I VARENJE

Nana - (*Mentha piperita*)

Nana se upotrebljava kao prijatan, blag i neškodljiv lek za umirenje, protiv nadimanja, grčeva, teškog varenja i za lečenje žuči

Već više od 2.000 godina čovek koristi razne vrste mente, a pitomu nanu počeo je da gaji i koristi od pre 250 godina. Nana je jedna od najznačajnijih lekovitih biljaka, koja se danas koristi u farmaciji, kozmetici, prehrambenoj industriji i u domaćinstvu kao začim za poboljšanje ukusa raznih jela, pića i slatkiša.

Nana se najviše gaji u Engleskoj, Nemačkoj, Rusiji, Bugarskoj, u SAD, Japanu i Kanadi. Kod nas se najviše gaji u Vojvodini, u Banatu.

To je višegodišnja zeljasta biljka s razgranatom stabljikom visine od 40 do 100 centimetara. Stabljika nane je zelena sa duguljasto ovalnim listovima tamno zelene boje, koji su s naličja obrasli kratkim dlakama. Na vrhu ima cvast u obliku klasa ljubičaste boje. Nana se lako gaji i razmnožava, pomoću stolona (izdanaka) koji se sade u jesen (druga polovina oktobra) ili u proleće (u martu). Kosi se dva puta godišnje: polovinom jula pre cvetanja kada u sebi ima najviše eteričnog ulja, i u prvoj polovini oktobra kada se obavlja druga žetva.

Od pitome nane se koristi osušen list, ili čitav nadzemni deo biljke (herba). Osušeni list sadrži 2-4% etarskog ulja, a nadzemni deo 1-2% etarskog ulja. U etarskom ulju ima

najviše mentola 50%, mentona 15-25%, zatim tanina, gorkih materija.

Nana se upotrebljava kao prijatan, blag i neškodljiv lek za umirenje, protiv nadimanja, grčeva, teškog varenja, za lečenje žuči. Koristi se u proizvodnji paste za zube, vodice za negu usta i zuba, u

kozmetičkoj industriji, u proizvodnji gume za žvakanje, mentol bombona, alkoholnih napitaka (likera)... U narodnoj medicini koristi se čaj i melemi od nane u kombinaciji s drugim lekovitim biljkama.

Mirjana Đorđević, dipl. ing.

Recepti

Čaj protiv grčeva u stomaku

1 šolju kipuće vode sipati preko 1 kašike osušenih listova nane. Šolja se poklopi i ostavi da odstoji 10 min. Ovaj čaj se koristi i kod oboljenja žuči.

Čaj za ublažavanje glavobolje

Mešavina od 30 g lista nane, 30 g matičnjaka, 30 g kamilice i 10 g lista ruzmarina. Od te mešavine uzme se tri kašike i prelije sa 0,5 l vrele vode, poklopi i ostavi 4 sata. Čaj se procedi i pije tri puta dnevno po 1 šoljica čaja.

Čaj za jetru

200 g lista pitome nane prelije se sa 0,5 l vode. Ostavi da odstoji 3 sata. Čaj se procedi i pije 2-3 puta dnevno.

Čaj za rastvaranje kamena u žuči

Napravi se mešavina od 40 g nane, 15 g ruše, 15 g kamilice, 15 g matičnjaka i 15 g kima. Uzme se 3 kašike od ove mešavine, prelije sa 1 l vrele vode, poklopi da odstoji 2 sata. Procedi se i pije 2-3 puta dnevno.

Čaj protiv nesаницe

10 g lista nane, 15 g valerijane, 10 g hajdučke trave, 15 g bosiljka. Ova mešavina se prelije sa 900 ml ključale vode i ostavi poklopljeno da se ohladi. Procedi se i doda 100 g meda i dobro promeša. Podeliti napravljenu količinu na 4 dela i piti pre svakog obroka i pre spavanja.

Losion posle brijanja

25 g nane potopiti u 200 ml ključale vode i ostaviti da se ohladi. Pomešati 50 ml čaja i 50 ml (95%) alkohola. Losion čuvati u tamnoj boci i upotrebljavati posle brijanja.

Losion za suhu kožu

20 g nane potopiti u 200 ml ključale vode da stoji pola sata. 50 ml čaja + 50 ml glicerina = losion za suhu kožu.

Nana se koristi i kao začim za pripremanje mnogih jela, na primer uz pečenu jaginetinu, zatim njom se može začiniti krompir pire, paradajz salata, kajgana.

Slana torta od nane

Za testo: 250 g brašna, prašak za pecivo, 100 g margarina, šolja hladne vode i nekoliko kapi limunovog soka.

Za nadev: 250 g mladog sira, 6 jaja, 3 supene kašike seckane nane, 1 krastavac /neoljušten) seckan na listiće.

Na dno podmazanog pleha staviti razvučeno testo, preko njega premazati sir, odozgo staviti krastavce, umutiti jaja i preliti preko, zatim dodati iseckanu nanu i peći na temperaturi od 200°C, pola sata. Ova torta se može jesti i toplu i hladnu.

PRIRODNI ANTISEPTIK

Neven - (*Calendula officinalis*)

Neven podstiče cirkulaciju i pročišćava krv, odličan je za obolelu jetru, želudačnu i crevnu oboljenja - Koristi se za ispiranje i oblaganje rana, kod uboda pčela i opekotina i vaginalna ispiranja, za kožne bolesti, rane, vene i hemoroide

Neven je poreklom iz Mediteranskog područja gde se gaji od XII veka. Bio je poznat starim narodima, naročito njegova lekovita svojstva, zbog kojih se danas najviše i gaji, ali se često sreće u baštama kao ukrasna biljka.

Macerijus u svom herbarijumu iz XII veka tvrdi da je i samo gledanje nevena dovoljno da se posmatraču poboljša vid, razbistri glava i izazove dobro raspoloženje.

Neven je jednogodišnja zeljasta biljka koja naraste od 30 do 70cm, sa krupnim narandžastim cvetovima, koji su poređani u dva do tri reda. Karakterističnog je mirisa i u lekovite svrhe koristi se cvet, ređe cela biljka. Cvet od juna pa do prvih mrazeva. U toku cvetanja cvet nevena se bere svaki drugi dan, po suvom i sunčanom vremenu. Cvet se suši na tamnom, suvom i promajnom mestu prirodnim putem ili u sušarima na temperaturi od 40 do 50 stepeni Celzijusa. Za proizvodnju 1kg suvog cveta, potrebno je 5kg svežeg nevena. Osušeni cvet nevena u sebi sadrži oko 0,02% etarskog ulja, sadrži flavonoide, karotenoide, tanine, saponine, gorke materije i smole.

Neven se koristi kao pomoćno lekovito sredstvo za unutrašnju i spoljašnju upotrebu. Podstiče cirkulaciju i pročišćava krv, koristi se kao pomoćni lek kod oboljenja jetre, za lečenje želudačnih i crevnih oboljenja i prehlade. Neven je blagi

antiseptik, pa se koristi za lečenje kožnih bolesti, rana, vena i hemoroida. Koristi se za ispiranje i oblaganje rana, čireva, uboda pčela i osa, opekotina, kao i za vaginalna ispiranja.

Navešćemo neke u narodu oprobane recepte za čajeve, tinkture i meleme od nevena.

Mirjana Đorđević, dipl. ing.

Recepti

Čaj protiv prehlade

Napravite mešavinu od 20g cveta nevena, 20g zove, 20g lipe, 20g crnog sleza i 20g lavande. Od pripremljene mešavine uzme se tri supene kašike i prelije sa 0,5l vode. Čaj se poklopi i ostavi da odstoji dva sata, nakon toga se procedi i pije tri puta dnevno.

Čaj protiv povraćanja

Jedna kašika soka iscedenog iz lista nevena stavi se u šolju sa čajem od nane ili kamilice. Čaj se pije mlak.

Čaj protiv oboljenja želuca

Dve do četiri kašike osušenog cveta i lista nevena prelije se sa 0,5l ključale vode i ostavi da stoji 10min. Čaj se procedi i uzima svaki sat po jedna kašika, najmanje 5 dana.

Vinska tinktura

Uzeti po pet kašika sitno iseckanog nevenovog cveta i lista i lista i cveta bosiljka i staviti u litar razblaženog i proklučalog vina. Ostaviti poklopljeno dva sata, a zatim procediti i zasladiti medom; piti tokom dana.

Alkoholna tinktura

Šaku cvetnih glavic nevena potopiti 5-6 nedelja u litar komovice ili lozovače. Posle toga procediti i razblaženu tinkturu prokuvanom vodom koristiti za obloge dva sata, a zatim procediti i zasladiti medom; piti tokom dana.

Alkoholna tinktura (za regulisanje menstruacije)

Sveže latice nevena izgnječiti u porcelanskoj posudi i preliti petostrukom količinom 40% alkohola i ostaviti da odstoji 10 dana. Procediti i sipati u flašice sa pipetom. Uzimati po 10 kapi tinkture dnevno u nedelji pred menstruaciju.

Melem protiv čireva i rana

Sveže cvetove i listove nevena izgnječiti i pomešati sa maslacem od kozijeg mleka. Me-

lemom se premazuju čirevi i rane koje teško zarastaju. Ovaj melem se može koristiti i za lečenje gljivičnih oboljenja stopala.

Melem protiv opekotina

2-3 šake svežih ili suvih cvetova nevena kuvati 10min. u 1l vode. Zatim procediti i natopiti gazu i obloge stavljati na opečena mesta.

Melem za vene i hemoroide

0,5kg svinjskog sala i 0,5 kg svežeg cveta nevena prokuvati da pusti ključ. Ostaviti do sutradan, zatim zagrejati, procediti i sipati u teglice. Čuvati na hladnom mestu. Ovaj melem se može koristiti i za lečenje raka kože, čireva i lišajeva.

Ulje od nevena

10 cvetova nevena i 1 kašiku usitnjenog kantariona (list i cvet) pomešati sa 200ml hladno ceđenog maslinovog ulja i ostaviti da stoji na tamnom mestu 7 dana. Posle toga se procedi i sipa u zatamnjene flašice. Ulje se koristi za lečenje hemoroida, mazanje ispućalih ruku, peta i drugih delova tela sa oštećenom kožom.

Pravilna palmeta sa kosim granama

Prof. dr Zoran Keserović
Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo, hortikulturu
i pejzažnu arhitekturu

Za formiranje palmete sa kosim granama treba koristiti umereno bujne jednogodišnje sadnice sa normalno razvijenim vegetativnim pupoljcima, pogotovo u gornjem delu od 50 do 80 cm, gde treba formirati prvi sprat grana

Ovo je pljosnati uzgojni oblik čije se osnovne grane pružaju u pravcu reda. Ovaj uzgojni oblik je pre pojave vretenastog žbuna i vitkog vretena bio vodeći kod jabuke, kruške, pa i breskve. Kruna se sastoji od debla i tri-četiri sprata bočnih skeletnih grana, koje se pružaju u pravcu redova levo i desno. Kod pravilne palmete sa kosim granama kod jabuke na generativnoj podlozi sejancu rastojanje između prvog i drugog sprata je 120, drugog i trećeg 110, i ako ima četvrti sprat, onda je 100 cm. Kod formiranja palmete na vegetativnoj podlozi možemo imati pet-šest spratova, a rastojanje se kreće od 65 cm između prvih etažnih grana do 45 cm između poslednjih. U odnosu na produžnicu ugao skeletnih grana idući od osnove ka vrhu se postepeno povećava od 55° do 70°. Na skeletnim granama formiraju se sekundarne grane, na kojima se nalaze nosioci rodnosti. Kod palmete koja se formira kod kruške i jabuke na vegetativnim podlogama glavni rod se nalazi na sekundarnim granama dok je kod sorti na generativnim podlogama glavni rod na sekundarnim i tercijarnim granama.

Za formiranje palmete sa kosim granama treba koristiti umereno

vršni za produžnicu i dva koja imaju povoljan raspored za prvi sprat ramičnih grana. Ostali se mladari oko 10 cm ispod ostavljene produžnice uklanjaju ili pinsiraju, a takođe i oni mladari koji imaju oštar ugao se uklanjaju a ostali pinsiraju. Razmak između ostavljenih mladara za pojedine etaže se kreće od 8 do 10 cm. Kasnije u toku vegetacije kada mladari narastu, oni koji se neće koristiti za ramene grane i produžnicu se savijaju. Mladari koji su ostavljeni za prve ramene grane, moraju imati što ujednačeniji razvoj, a to se postiže njihovim razvođenjem pod različitim uglom, zavisno od njihove bujnosti.

Početak druge vegetacije produžnica se skraćuje na visinu sledećeg sprata grana. Ukoliko su grane za formiranje drugog sprata dovoljno izrasle, one se razvođe, a ako nisu, onda se to radi u toku vegetacije kada dovoljno izrastu. Kod breskve možemo obično bez skraćivanja produžnice da odaberemo od formiranih prevremenih grana najpovoljnije za formiranje druge serije etažnih grana. U toku vegetacije se odaberu opet tri mladara za drugi sprat i produžnicu, a takođe se na prvim ramenim granama formiraju sekundarne grane. Sekundarne grane se ostavljaju na rastojanju od 30 do 40 cm od produžnice, a rastojanje između sekundarnih grana treba da bude 10-20 cm. Rastojanje između prve i druge serije sekundarnih grana je 40-60 cm. Na sličan način se postupa i u trećoj godini, a po želji i u četvrtoj (slika 125), zavisno koliko hoćemo spratova da formiramo. Rastojanje između etažnih grana zavisi od rastojanja između redova. Visina krune treba da je 80% od rastojanja između redova.

Vaza

Ovaj oblik krune dosta se koristio kod breskve, a i danas u amaterskim zasadima najviše kod breskve, jabuke na bujnijim podlogama, šljive stenlejt itd. (slika 126).

Sadnice bez prevremenih grančica se skraćuju na dužinu 50-95 cm. Na sadnicama sa prevremenim grančicama se ostavlja prva na visini od 60 cm, druga na 6-8 cm od prve, a treća na 2-3 cm ispod preseka (slika 127). Ostale se režu u osnovi, a ove tri na po dva vidna vegetativna pupoljka. Kod sadnica bez prevremenih grančica kada mladari narastu 25-30 cm biraju se tri za osnovne skeletne

Slika 125. Pravilna palmeta sa kosim granama u četvrtoj godini kod kruške vilijamovke na sejancu, Vojvoda Stepa, 2008. (Z. Keserović)

grane. One se ostavljaju na rastojanju kao kod prevremenih grančica i da budu pod projekcionim uglom između 100 i 120°. Odabrani mladari treba da imaju ugao grananja najmanji 50° a najveći 70°.

Na početku druge vegetacije ispod produžnice, na ostavljenim letorastima za skeletne grane prvog reda odbacuju se sve prevremene grančice na prostoru oko 20 cm ispod nje kako bi ona bila oslobođena konkurenata. Odbacuju se sve prevremene grančice koje su izbile sa donje ili gornje strane letorasta, a ostavljaju se one koje imaju položaj u vidu riblje kosti na razmaku 15-25 cm. Ostavljene prevremene grančice se skraćuju na po dva vegetativna pupoljka. U proleće, kada mladari izrastu 20-25 cm, bira se mladari na 50-60 cm od osnove skeletne grane za buduću skeletnu granu drugog reda. 15-20 cm oko ovog mladara uklanjaju se svi mladari ili se pinsiraju, a ostali se proređuju na 10-15 cm.

U narednim godinama, trećoj i četvrtoj, formiraju se još po jedna a mogu i dve grane drugog reda. Druga na razmaku od 70 do 90 cm od prve i treća 60 cm od druge. Na skeletnim granama drugog reda ostavljaju se mladari na rastojanju 15-20 cm, koji će kasnije biti nosioci rodnosti i na njima će se obrazovati mešovite rodne grančice. Po završetku formiranja uzgojnog oblika, produžnica se skraćuje za jednu trećinu ili jednu četvrtinu njihove dužine kako bi se sprečilo ogoļjavanje skeletnih grana. Gvozdenović (1995) navodi da su najčešće

korišćeni oblici krune u savremenim zasadima breskve: uske vretenaste piramide, palmeta sa kosim granama, vaza-kotlasta kruna, redukovana vaza itd.

Uskopiramidalni oblik krune

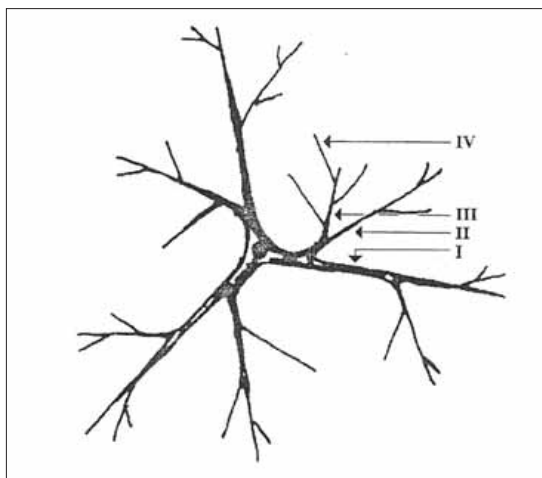
U savremenim intenzivnim zasadima višanja i bresaka sve više se primenjuje uskopiramidalni oblik krune. Kod ovog uzgojnog oblika visina debla ne treba da prelazi 50 cm, a u donjem delu krune širina ne treba da prelazi rastojanje voćaka u redu, a idući prema vrhu krune, ona se postepeno sužava. Ukupna visina krune ne treba da prelazi 3 m. Konstrukcija krune je takva da nema jačih bočnih skeletnih grana, osim produžnice. Produžnica je sa svih strana obrasla kraćim ili dužim nosačima rodnog drveta koji se mogu skraćivati ili produživati, a po potrebi zamenjivati i drugim mladim letorastima. Ovakva kruna je dobro osvetljena i može se ostaviti daleko veći broj bočnih grana i grančica što nije slučaj sa drugim uzgojnim oblicima krune. Pored toga, pri ovom uzgojnom obliku može se ostvariti značajniji prinos u početnim godinama, pogotovo kod sorti koje rode na umereno bujnim jednogodišnjim granama.

U prvoj godini posađene sadnice se ne skraćuju, a ako su sadnice sa prevremenim grančicama, onda se one skraćuju na 2-3 pupoljka i to obavezno na spoljni pupoljak. Početkom jula, pre nastupanja sušnog perioda, vrši se izolacija vršnog mladara tako što se izbacuju konkurenti neposredno ispod mladara koji je ostavljen za produžnicu. Međutim, ukoliko je vršni mladari preterano

bujan, a prirast na nižem delu sadnice usporen, onda se vršni deo krune prevodi na jedan niži manje bujan uspravan mladari. Na delu sadnice koji se planira za deblo ostavljaju se svi krenuli mladari da bi se formirala što veća lisna masa radi što boljeg razvoja korenovog sistema.

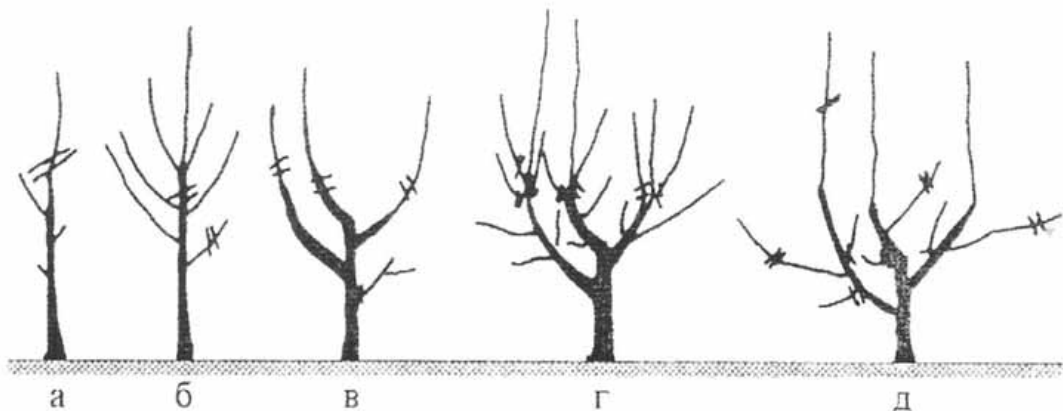
U drugoj godini takođe se početkom meseca jula na vršnim delovima krune izvrši ista izolacija vršnog letorasta kao u prvoj godini. Takođe se iz unutrašnjosti krune izbacuju svi mladari koji imaju uspravan rast (vodopije). Ako je prirast umeren, na bočnim letorastima iz prve godine se izvrši izolacija vršnog mladara ili prevođenje na niži bočni mladari uz uobičajenu izolaciju. Takođe, ako na ovim bočnim granama ima više razvijenih mladara, onda ih treba prorediti i to izbacivanjem onih koji rastu uspravno ili u unutrašnjost krune.

U trećoj godini može se očekivati značajniji rod, pogotovo kod sorti koje rod donose na umereno bujnim letorastima. Režidba se obavlja po izvršenoj berbi. Vršni mladari se ostavljaju uz izolaciju ili se prevodi na jedan niži manje bujan mladari uz uobičajenu izolaciju. Idući prema vrhu krune, na bočnim granama se vrši izolacija vršnog mladara ili se prevodi na jedan niži mladari, i bitno je da te grane nosioci rodnosti kako se ide ka vrhu budu što kraće tako da kruna zadrži konusni oblik. U kruni treba ukloniti sve mladare koji imaju nepovoljan položaj, koji rastu uspravno ili u unutrašnjost krune i ako su gusto raspoređeni na grani. Krunu treba tako prorediti da bude dobro osvetljena. Ovaj oblik krune pogotovo je interesantan za oblačinsku višnju koja je kod nas jedna od najrasprostranjenijih sorti višnje.

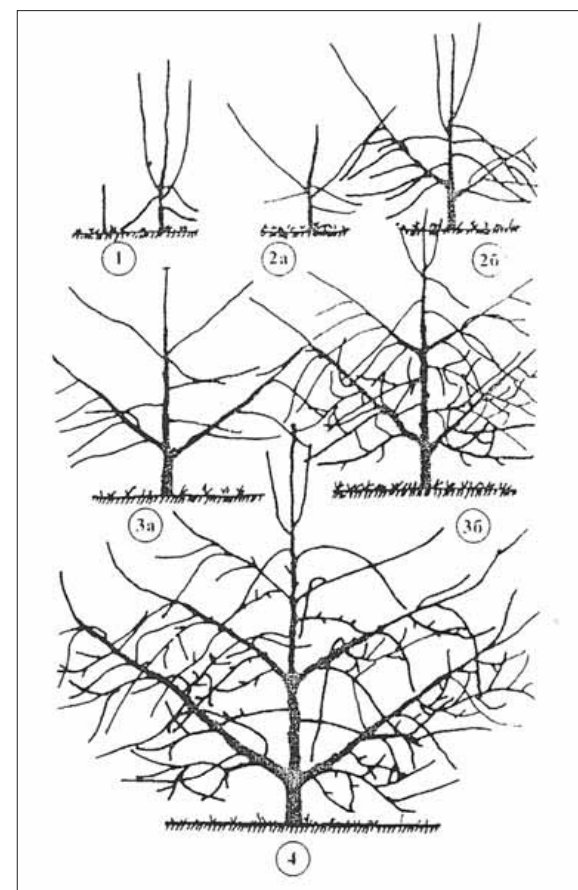

Slika 127. Formiranje krune u obliku vaze u prvoj (a, b, v) i drugoj godini (g, d) (Tošić, 1991)

bujne jednogodišnje sadnice sa normalno razvijenim vegetativnim pupoljcima, pogotovo u gornjem delu od 50 do 80 cm, gde treba formirati prvi sprat grana (slika 124). Posađene jednogodišnje sadnice se krajem zime, odnosno rano s proleća, skrate na 70-80 cm iznad zemlje, što zavisi od bujnosti sorte i same podloge. U toku vegetacije, kada mladari dostignu dužinu 8-10 cm, odabere se prvo

Slika 126. Šematski prikaz vaze u horizontalnoj projekciji sa razmeštajem grana u kruni: I - primarne grane, II - sekundarne grane, III - tercijarne grane (noseće), IV - rodne grane (Tošić, 1991)

Slika 124. Formiranje pravilne palmete sa kosim granama: 1) posle sadnje; 2a) na početku druge godine; 2b) na kraju druge godine; 3a) na početku treće godine; 3b) na kraju treće godine; 4) na kraju četvrte godine (Tošić, 1991)

Ubiranje povrtarskih plodova

Ratarstvo: Padaju poslednji ot-kosi strnih žitarica i u brdsko-planinskim krajevima. Strništa se zaoravaju. Neki širokoredni jari usevi, ako je potrebno, mogu se još prehraniti i međuredno kultivirati. Ukoliko ima uslova za navodnjavanje, ono je u avgustu dragoceno.

Ukoliko su vremenske prilike povoljne, u drugoj polovini avgusta počinje setva uljane repice, a zatim trava, lucerke, deteline i smiljkite.

Kosi se semenska detelina, a kraj avgusta je poslednji rok za kosidbu otave.

Povrtarstvo: Kada je o povrtnjaku reč, obavljaju se poslovi koji se, uglavnom, obavljaju tokom celog leta. Bere se rano povrće po potrebi; redovno se prozračuju staklenici i plastenici; vlaže se podovi staklenika i održava se njihova vla-

g; ogrće se povrće kome je to potrebno; a obavlja se i setva nekih zimskih vrsta povrća, kao i onih koje tokom jednog leta u više navrata dozrevaju i u više navrata se seju.

Proizvođači luka obavljaju tokom meseca poslednje pripreme jer vreme setve je jedna od specifičnosti zimskih lukova. U našim uslovima to je od kraja avgusta, uz obavezno navodnjavanje.

Stočarstvo: Telad koja su bila u pašnom tovu u ovom mesecu treba da se počnu prihranjivati koncentratima jer treba u jesen da prispeju za isporuku. A to se postiže dodavanjem ječmene, kukuruzne i zobene prekrupne.

Ovčari imaju puno posla. Oni odabiraju i škartiraju jagnjad koja nisu za priplod. Ali, daleko veći i teži posao je striža ovaca. Ona se u brdsko-planinskim krajevima obavlja u

Počinje berba ranih sorti groždja

ovom mesecu, u ravničarskim krajevima znatno ranije. Gorštaci se plaše čudi vremena i strižu ovaca odlažu sve do avgusta. Poslije striže ovce treba okupati u dezinfekcionim i dezinfekcionim rastvorima, a dobro je davati i neka sredstva protiv metilja.

Voćarstvo: Tokom avgusta nastavlja se ranije započeta berba jagodičastog voća, kao i njihova zaštita mrežama od štetočina kakve su, recimo, ptice. Vršni se povezivanje novih izdanaka žbunastog voća, npr. kupine i maline. Avgust

je, zapravo, mesec malih radova u voćnjaku, mesec zatišja pred veliku berbu koja tek dolazi.

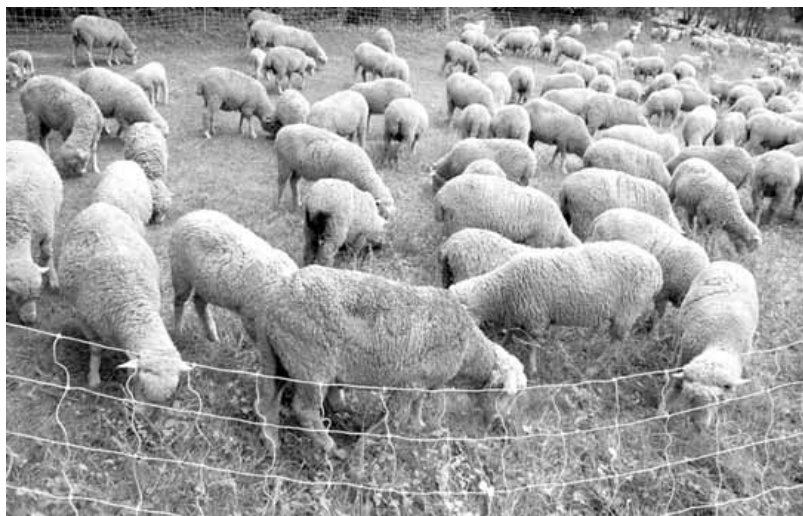
Maline, kao i jagode, imaju razvijene nove sorte koje plodonose tokom cijelog leta. Zbog toga se na malinjacima tokom avgusta ima šta raditi. Zavisno od sorte, neke se beru, neke potkresuju i povezuju.

U vinograd se doprema ambalaža i počinje se sa probnom berbom najranijih i ranih sorti groždja. Groždje se klasira, pakuje i otprema. U donjim delovima čokota uklanja se starije lišće.

Vinovu lozu treba zaštititi od pelnice, truležnice i savijača, a ako je potrebno i od plamenjače. Paziti na karencu!

Okućnica: Rezanje četinarara na okućnici preporučuje se u ovom mesecu. Ne treba ih rezati ravno, nego malo iskošeno prema gore, da donji deo ne bi brzo ogolio.

Mogu se saditi i presađivati sve vrste četinarara, ako se radi o mladim biljkama s dobro razvijenim korenima. Posle sađenja biljke treba dobro učvrstiti koljem i redovno zalivati.

Škartiraju se jagnjad koja nisu za priplod

ZDRAVA ISHRANA

Dinja - snažni podizač imuniteta

Preporučuje se u ishrani obolelih od želuca, kod zatvora i hemoroida - Sok od semenki dinje je efikasno sredstvo za mokrenje i veoma je koristan u primeni protiv bolesne jetre, bešike i bubrega

Dinja je dragocena hrana na trpezama od sredine leta do sredine jeseni, jer odlično podiže imunitet. Ona je niskokalorično voće i idealna je za dijete. Pored šećera, karotina i vitamina C i P, sok od dinje sadrži i veliku količinu folne kiseline, gvožđa, pektine, masti i mineralne soli. Preporučuje se u ishrani obolelih od želuca, kod zatvora i hemoroida. Sok od semenki dinje je efikasno sredstvo za mokrenje i veoma je koristan u primeni protiv bolesne jetre, bešike i bubrega. Ovaj sok izuzetno umirujuće deluje i na nervni sistem.

Dinje i lubenice potiču iz porodice krastavaca i svrstavaju se u porodicu povrća. Međutim, u našem podneblju zbog svojstava plodova i načina konzumiranja dinje i lubenice svrstavamo u voće.

Dinja je dragocena hrana na trpezama od sredine leta do sredine jeseni, jer odlično podiže imunitet. Ona je niskokalorično voće i idealna

je za dijete. Pored šećera, karotina i vitamina C i P, sok od dinje sadrži i veliku količinu folne kiseline, gvožđa, pektine, masti i mineralne soli. Dinja se preporučuje u ishrani obolelih od želuca, kod zatvora i hemoroida. Sok od semenki dinje je efikasno sredstvo za mokrenje i veoma je koristan u primeni protiv bolesne jetre,

bešike i bubrega. Ovaj sok izuzetno umirujuće deluje i na nervni sistem.

Od minerala dinja je izuzetno bogata kalijumom.

To je, međutim, ograničava u dietama sa sniženim vrednostima kalijuma.

B. Gršić

VREMENSKA PROGNOZA ZA AVGUST

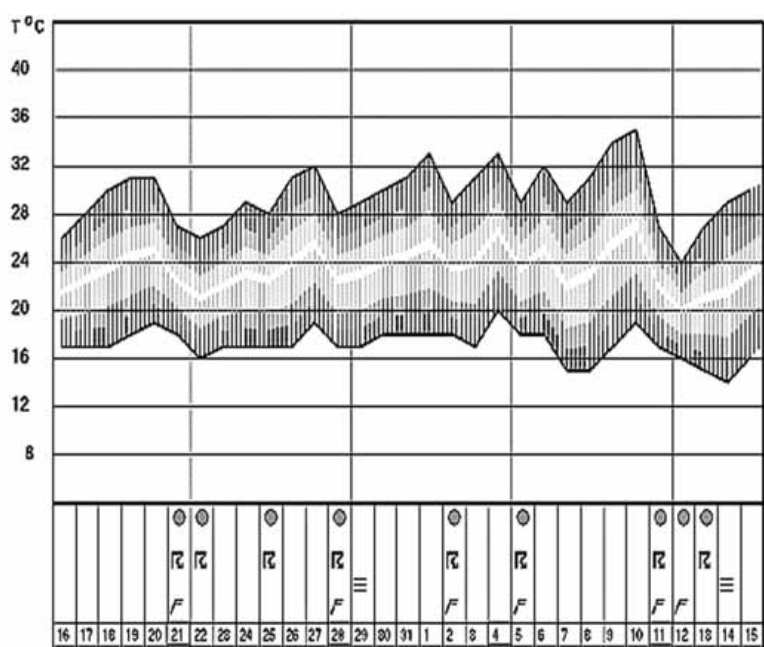
Pojava toplotnih talasa

Prema prognozi Republičkog hidrometeorološkog zavod, u avgustu nas očekuje nastavak leta, prosečno topao mesec sa prosečnom količinom padavina i pojava toplotnih talasa.

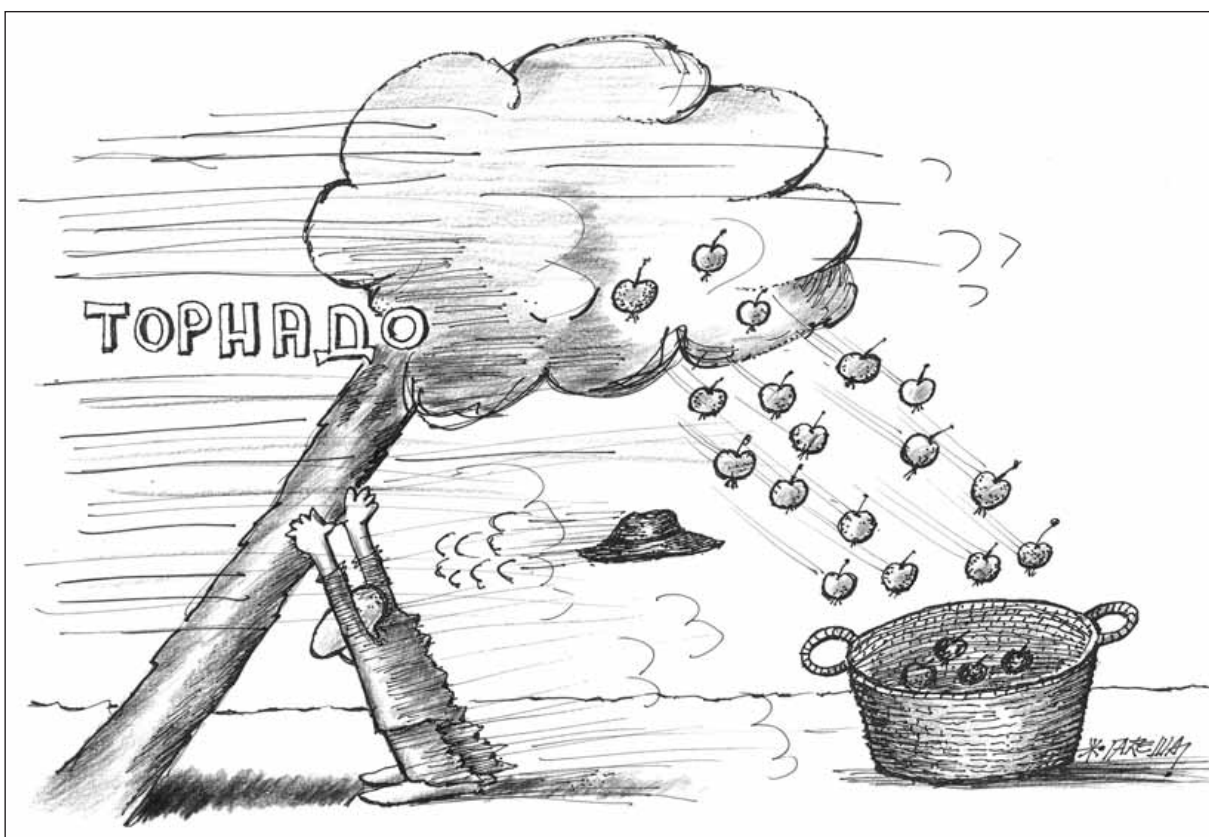
Srednja minimalna temperatura vazduha u avgustu imaće vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost biti viša u proseku za oko 0.2°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost avgustovske srednje minimalne temperature vazduha od 17.9°S. Srednja maksimalna

temperatura vazduha u avgustu biće u granicama višegodišnjeg proseka, sa vrednostima u proseku višim za oko 0.4°S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom avgusta biće oko 29.2°S. Srednja količina padavina tokom avgusta biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 6 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja avgustovska količina padavina iznosiće oko 43 mm.

Prognoza vremena do 15. avgusta

☁ ГРМЉАВИНА ☁ КИША ☁ МАГЛА ☁ СНЕГ ☁ ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 15. do 18. jula 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Direkcijski otkup pšenice
- Blagi pad cene pšenice
- Pad cene kukuruza
- Dešavanja na svetskim berzama

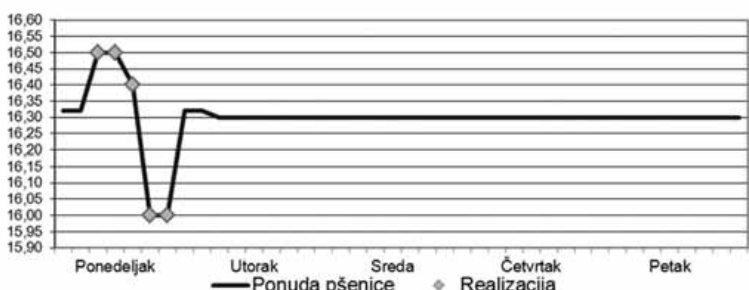
Ovu nedelju su obeležili pad cene kukuruza na najniži nivo u poslednjih više od godinu dana, kao i direkcijski otkup pšenice koji je startovao u petak 19. jula. Što se tiče redovnog trgovanja ove nedelje je preko Produktne berze prometovano ukupno 1.250 tona robe, za šta su kupci izdvojili 22.516.500,00 dinara. U odnosu na prethodnu nedelju došlo je do pada količinskog obima trgovanja za 64,39%, dok je finansijska vrednost prometovane robe manja za 66,77%.

Otkup merkantilne pšenice roda 2013., po ceni od 20,00 din/kg sa

PDV-om, fco silos ovlašćenog skladištara Direkcije, u ukupnoj količini od 59.500 tona, vršice se od registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (fizičkih lica i zemljoradničkih zadruga šifre pretežne delatnosti: 0111) i to u minimalnoj količini od 5 tona i maksimalnoj količini 50 tona, po nosiocu gazdinstva, odnosno zemljoradničkoj zadrugi. Otkup će se vršiti preko "Produktne berze" u Novom Sadu, a Direkcija će plaćanje kupljene pšenice izvršiti u roku od 15 dana od dana dostavljanja kompletne dokumentacije.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2012.	1.425	19,76-20,84	375	19,76-20,52	-4,03
Kukuruz, rod 2012. (odloženo plaćanje 5 dana)	100	20,52	100	20,52	-
Pšenica, rod 2013.	600	17,28-17,82	450	17,28-17,82	-0,86
Pšenica sposobna za t. hranu, rod 2013. (tel-kel)	200	16,20-16,74	200	16,20-16,74	-
Pšenica, rod 2013. (fco-kupac)	100	18,20	100	18,20	-

PRODEX

Pad cena pšenice i kukuruza doveo je do pada indeksne vrednosti PRODEX-a. Ovaj pokazatelj

cena na "Produktnoj berzi" na dan 18.07. je zabeležio vrednost od 214,83 indeksnih poena i niži je za 1,68%, u odnosu na vrednost postignutu u petak prošle nedelje.

Cena pšenice u redovnom prometu je u padu. Visok nivo ponude koji nadmašuje potražnju i dalje drži cenu na niskom nivou. Prosečna cena prometovanih 450 tona hlebnog zrna je iznosila 16,23 din/kg bez PDV-a (17,53 din/kg sa PDV-om). U istom periodu prethodne godine cena jednog kilograma pšenice je iznosila 23,62 din bez PDV-a, što je gotovo 31% viša cene od one po kojoj se ovih dana trguje. U odnosu na prethodnu nedelju pšenica je jeftinija

za 0,86%. Prometovana je i pšenica sposobna za stočnu hranu (tel-kel) čija se cena kretala od 15,00 do 15,50 din bez PDV-a.

Slab rod kukuruza, koji se javio kao posledica visokih temperature i suše, je u vreme žetve 2012. navela mnoge tržišne učesnike na pomisao da će cena kukuruza ove godine biti visoka. Desetkovanje izvoza zbog već poznatih problema sa aflatoksinom je oborio cenu na nivo ispod

svetskog proseka, a trenutno niska cena pšenice je dodatno povećala pritisak na tržištu kukuruza. Ove nedelje zabeleženih 18,30 din/kg bez PDV-a je najniža cena kukuruza od marta 2012. godine. Trgovanje je započeto na nivou od 19,00 din/kg da bi već sredinom nedelje cena pala na gore pomenutih 18,30. Ponder iznosi 18,39 din/kg bez PDV-a (19,86 din sa PDV-om), što je u odnosu na prethodnu nedelju pad za 4,03%.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP JUL 2013.

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	250.23 \$/t	245.97 \$/t	245.97 \$/t	244.35 \$/t	-
Kukuruz	214.72 \$/t	211.09 \$/t	214.64 \$/t	211.96 \$/t	-

BUDIMPEŠTA

PŠENICA	KUKURUZ
153.05 EUR/t (futures avg 13)	176.86 EUR/t (futures sep 13)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
194.50 EUR/t (futures nov 13)	222.00 EUR/t (futures avg 13)

Cena pšenice na evropskim berzama je u padu. Rana faza žetve u francuskoj je pokazala znake niskog nivoa proteina u zrnu, dok se za Nemačku prognozira dobra žetva. Pad cene fjučersa na pšenicu u Budimpešti iznosi 2,70%, a u Parizu 2,38%. Kukuruz je u Budimpešti takođe u padu i to za 8,93%, dok je u Parizu došlo do rasta cene za 0,45%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

Pritisak na tržište koje stvara trenutna žetva, a time i veća ponuda na severnoj hemisferi su uticali na pad cene pšenice na američkim berzama. Trgovci nastavljaju da špekulišu oko količina koje će biti na raspolaganju u Kini, odnosno o mogućem uvozu. Razlog su loši vre-

menski uslova, što je navelo USDA da poveća prognoze uvoza ove mnogoljudne zemlje. Novo pojavljivanje Irana na tržištu smatra se potvrdom da je tamo žetva bila razočaravajuća.

Na tržištu kukuruza je, i pored velike potražnje iz Kine, vremenska prognoza odigrala značajnu

ulogu. Kako su meteorolozi predviđali vrućine, a nakon toga padavine tako se i cena menjala.

Cena novoposmatranog septembarskog fjučersa na pšenicu je bila u padu u odnosu na kraj prethodne nedelje za 2,63%, kao i cena fjučersa na kukuruz koji je jeftiniji za 3,96%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP

	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno mar. 12	525.08 \$/t	534.12 \$/t	542.05 \$/t	542.86 \$/t	-
Sojina sačma mar. 12	442.90 \$/t	451.50 \$/t	466.80 \$/t	469.10 \$/t	-

Vremenski uslovi i pad procene stanja useva su uticali na ovonedeljni rast cena

na tržištu roba iz soja kompleksa, što je gotovo anuliralo prvobitni pad do kojeg je

došlo usled pada prerade soje za 12% u odnosu na prethodni mesec. Soja sa avgustov-

skom isporukom je poskupela za 0,37%, a sojina sačma za 2,42%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

Limagrain d.o.o.

SPONZOR

Francuski hibridi kukuruza i suncokreta

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrains.rs
branimir.alivjovic@limagrains.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 15.7.2013.DO 22.7.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	220	250	220	rast	slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	100	120	120	rast	dobra
3	Breskva (sve sorte)	Domaće	kg	60	100	80	bez promene	dobra
4	Grepfrut (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	180	200	200	bez promene	prosečna
5	Grožđe (belo ostale)	Uvoz (Italija)	kg	300	350	350	pad	prosečna
6	Grožđe (crno ostale)	Uvoz (Italija)	kg	300	350	350	pad	prosečna
7	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz (Italija)	kg	180	200	200	-	prosečna
8	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz (Italija)	kg	180	200	200	-	prosečna
9	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	60	80	60	pad	prosečna
10	Kajsija (sve sorte)	Domaće	kg	100	130	120	-	prosečna
11	Kivi (sve sorte)	Domaće	kg	300	350	300	pad	slaba
12	Kruška (ostale)	Domaće	kg	80	120	120	-	prosečna
13	Kupina (sve sorte)	Domaće	kg	300	400	350	-	prosečna
14	Lešnik (očišćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
15	Limun (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	200	220	200	bez promene	dobra
16	Malin (sve sorte)	Domaće	kg	300	400	350	-	prosečna
17	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (J. Afrika)	kg	180	200	200	-	slaba
18	Nektarina (sve sorte)	Domaće	kg	80	120	100	bez promene	dobra
19	Orah (očišćen)	Domaće	kg	1.000	1.000	1.000	bez promene	dobra
20	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Grčka)	kg	130	150	130	pad	dobra
21	Smokva (suva)	Uvoz (uvoz)	kg	300	350	300	-	prosečna
22	Šljiva (sve sorte)	Domaće	kg	70	100	70	-	dobra

POVRĆE OD 15.7.2013.DO 22.7.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	30	35	30	bez promene	dobra
2	Boranija (olovka)	Domaće	kg	100	120	120	rast	prosečna
3	Boranija (šarena)	Domaće	kg	100	120	120	-	prosečna
4	Boranija (žuta)	Domaće	kg	100	120	120	-	prosečna
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	pad	dobra
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	prosečna
7	Dinja (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	rast	dobra
8	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	120	rast	dobra
9	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	slaba
10	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	40	50	50	-	dobra
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	50	70	70	-	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	50	70	70	-	dobra
13	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	50	bez promene	prosečna
14	Lubenica (sve sorte)	Domaće	kg	25	30	30	pad	dobra
15	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	250	300	300	bez promene	prosečna
16	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	70	80	70	pad	dobra
17	Paprika (Babura)	Domaće	kg	80	100	80	pad	dobra
18	Paprika (ljuta)	Domaće	kg	150	180	150	pad	dobra
19	Paprika (šilja)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra
20	Paradajz (chery)	Domaće	kg	180	200	200	-	dobra
21	Paradajz (sve sorte)	Domaće	kg	50	70	60	-	dobra
22	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
23	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
24	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	250	300	300	bez promene	slaba
25	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	pad	dobra
26	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	150	180	150	pad	dobra
27	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
28	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	180	-	dobra
29	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	180	bez promene	prosečna
30	Rotkvice (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	rast	slaba
31	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	120	150	120	bez promene	dobra
32	Tikvice (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	30	bez promene	dobra
33	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	70	80	80	bez promene	dobra
34	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	40	50	50	bez promene	dobra
35	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	100	120	100	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 15. 7 - 22. 7. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	18	20	20	bez promene	dobra

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	95	100	95	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	60	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	24	26	26	bez promene	prosečna
2	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	25	26	25	bez promene	dobra
3	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	25	26	25	bez promene	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	19	19.6	19	rast	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	19	19.5	19	rast	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	21.5	21.8	21.5	pad	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 15.7 - 22.7. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
2	Jarad	sve težine	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
3	Ovca	sve težine	sve rase	kg	120	130	120	bez promene	vrlo slaba
4	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	slaba
5	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba
6	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	kg	190	200	190	pad	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 15.7. - 22.7. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	210	220	220	bez promene	slaba
2	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	150	160	150	pad	vrlo slaba
3	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	200	220	210	bez promene	prosečna

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalicu Rau 330 litara, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, plug dvobrazni 757, grablje Šempeter 220, drljača sa 4 krila, levator 9 metara, špediter Dubrava. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem traktor Torpedo 45 i junicu debelu, staru 15 meseci za klanje. Tel: 022/737-562
- Prodajem Rakovicu 60 u dobrom stanju, dve nove prednje gume za Rakovicu i Vladimirca takođe u dobrom stanju. Tel: 066/937-23-63
- Prodajem traktor IMT 5136. Tel: 022/710-973
- Prodajem traktor IMT 533 u dobrom stanju. Tel: 061/15-88-641
- Prodajem traktor IMT 585 u radnom stanju. Tel: 064/912-65-54
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
- Prodajem Ferguson 539, prva farba, vlasnik. Radenković. Tel: 060/06-88-133
- Prodajem traktor Torpedo 9006 u odličnom stanju. Tel: 063/855-44-23
- Prodajem traktor Torpedo i kravu muzaru. Tel: 022/737-562
- Prodajem traktor 539, 1988. godište. Tel: 063/83-73-634
- Prodajem traktor Belarus 820, 1999. godište, u odličnom stanju. Martinci. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor IMT 5136. Tel: 022/710-973
- Prodajem traktor torpedo 9006 u odličnom stanju. Tel: 066/93-54-743
- Prodajem silo kombajn Potinger. Tel: 069/43-81-699
- Prodajem Vladimirca i tanjiraču leskovačku 24 diska. Tel: 022/742-324
- Prodajem Vladimirca, motokultivator Honda 368 i levator 9 metara. Tel: 022/742-060
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju i traktor IMT 533. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor Belorus 820, 1999. godište, u odličnom stanju. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor IMT 558 i dvobrazni IMT plug. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor IMT 560, dobro stanje, 1982. godište, IMT 756vk kao nov bez ulaganja i 2 drljače mala i velika. Tel: 064/32-49-259
- Prodajem traktor IMT 5136. Tel: 022/710-973
- Prodajem Rakovicu 60, Torpedo 45, Vladimirca, prikolicu Tehnostroj, prikolicu Pobeda nosivosti 5 tona, prikolicu erdevičku nosivosti 6 tona, tanjiraču Oltovu i levator. Tel: 022/742-060, 060/08-28-382
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
- Prodajem IMT 558, setvospremač i prikolicu Dubrava nosivosti 3,5 tone. Tel: 064/902-40-72
- Prodajem žitni kombajn Zmaj Univerzal u dobrom stanju. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor Vladimirac T25. Tel: 060/066-91-47
- Prodajem traktor IMT 558 sa dvobraznim plugom. Tel: 064/33-11-825
- Prodajem traktor Rakovicu 120, mercedes motor. Tel: 064/25-99-275
- Prodajem traktor Belarus 820 1999. godište, u odličnom stanju. Tel: 064/4-333-528
- Prodajem traktor Ford 4610 65 KS, 1987. godište u dobrom stanju sa kabinom. Tel: 061/11-18-972

- Prodajem traktor IMT 542, 1984. godište, cisternu za osoku 4.000 litara i setvospremač. Tel: 062/122-45-95
- Prodajem traktor 575. Tel: 064/95-62-160
- Prodajem kombajn Univerzal u dobrom stanju. Tel: 064/28-19-629
- Prodajem kombajn Zmaj 141 sa žitnim i kukuruznim adapterom, cena 6.500 E. Tel: 063/72-07-148
- Prodajem traktor Torpedo 7506 bez prednje vuče, remontovan, nove gume, bez ulaganja. Tel: 022/736-192
- Prodajem traktor IMT 578 i motor s44 ili menjam za 533, 539, 542. Tel: 063/469-016
- Prodajem Belarus 82, elevator za kukuruze 9 m, krunjač-prekrupač odžački, kolica za heder. Tel: 064/31-88-541
- Prodajem Rus 82, stari tip, remontovan, u ekstra stanju. Tel: 063/575-116
- Prodajem kombajn Zmaj 141 sa žitnim i kukuruznim adapterom, cena 6.500 E. Tel: 063/720-71-48
- Prodajem traktor IMT 539, 1994. godište sa kabinom, traktor 539 novi tip 2004. godište i plug IMT 758 dvobrazni. Tel: 022/715-406
- Prodajem traktor IMT 539 u dobrom stanju i IMT bočnu kosu. Tel: 022/662-075
- Prodajem traktor IMT 578. Tel: 062/662-203
- Prodajem traktor Rus 82 sa prednjom vučom, stari tip u ekstra stanju. Tel: 063/575-116
- Prodajem traktor Torpedo 7506 bez prednje vuče, remontovan, nove gume, bez ulaganja. Tel: 022/736-192
- Na prodaju traktor Ursus C-335 u odličnom stanju. Tel: 069/774-858
- Prodajem traktor Belarus 82, elevator za kukuruze 9 m, krunjač-prekrupač odžački, plug jednobrazni, kolica za heder. Tel: 064/31-88-541
- Prodajem traktor 539, 2004. godište, novi tip, vlasnik. Tel: 022/715-406
- Prodajem kombajn Case 1640, aksijalac sa oba adaptera. Tel: 069/664-869
- Prodajem kombajn zmaj Univerzal u extra stanju. 064/281-96-29
- Kupujem traktor IMT od 60 do 80 KS. Tel: 062/88-76-030
- Prodajem traktor Vladimirac, dobar, može zamena za bilo koji veći traktor. Tel: 064/45-10-423
- Prodajem traktore IMT 578 i Masej Ferguson 178 u odličnom stanju i 8 ovaca rase Virtemberg mlade ovce. Tel: 022/2680-366
- Prodajem traktor Torpedo 7506 1983. godište, široka kabina, remontovan, nove gume. Tel: 022/736-192

OPREMA

- Prodajem dvobrazni plug 757 i stočnu prikolicu. Tel: 022/663-095
 - Prodajem krunjač trofazni na korpe. Tel: 063/83-68-768
 - Prodajem špediter Dubrava nosivosti 1,5 t. Tel: 062/170-52-63
- Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799**
- Prodajem špediter Dubrava nosivosti 2 tone u odličnom stanju sa gornjim stranicama, cena po dogovoru. Tel: 063/70-66-346
 - Prodajem motor za 577, silo kombajn, drljaču 4 krila. Tel: 064/193-04-69
 - Prodajem prikolicu Dubrave. Tel: 022/716-184

- Prodajem frezu za traktor IMT, radni zahvat 125 cm u ispravnom stanju. Adaševci. Tel: 065/215-84-17
- Prodajem Tomosovu samohodnu strižnu kosu. Tel: 060/630-80-30
- Prodajem pneumatski transporter žitarica 30 KW i silo frezu i nabijač. Tel: 060/0670-145
- Kupujem aparat za mužu krava. Tel: 022/731-462
- Prodajem motokultivator sa frezom 506 IMT i strižnu kosu samohotku. Tel: 060/630-80-30
- Prodajem nov prekrupač veliki, melje i klip. Tel: 022/473-176
- Prodajem mešaonu stočne hrane, čerupač za piliće, sušaru za polen za pčelare. Tel: 022/711-179, 064/207-10-97
- Prodajem mlin za integralno brašno, kapaciteta 150-200 kg/sat, kamen prečnika 800 mm plus sito i prohromsko sanduče za odlaganje brašna. Tel: 022/555-373, 063/541-411
- Prodajem polovan, dobro očuvan kavez za 100 koka nosilja. Tel: 022/623-596
- Prodajem čardak u Šidu sa biber crepom, hitno i povoljno, dimenzije 9,5 sa 3 m. Tel: 064/215-80-83
- Kupujem muzlicu Virovitica. Tel: 022/465-526, 064/361-60-54
- Prodajem pneumatsku sejačicu Olt 4 reda, setvospremač 2,90 m dupli rotori, prskalicu Rau 520 l, 10 m grane. Tel: 022/715-406
- Prodajem prikolicu za stoku i Kikindu 2.5 t. Tel: 022/2713-674
- Prodajem prskalicu 440 litara, IMT žitnu sejačicu 23 reda, špartač za repu i soju i dvoredni vučeni kombajn Klajne 2KR. Tel: 063/569-417
- Prodajem dvobrazni plug 757 i prikolicu za goveda povoljno. Tel: 022/663-095, 064/164-58-33
- Prodajem plug prevrtač, četvorobrazni vario. Tel: 063/509-869
- Prodajem dob i korpu za veliki krunjač od jednog metra. Tel: 063/715-89-36
- Prodajem frezu za traktor, radni zahvat 125 cm. Tel: 022/737-737
- Prodajem motokultivator dizel i kupujem plug za Tomu Vinkovića i freziram bašte i voćnjake u Sremskoj Mitrovici i okolini,. Tel: 066/403-677
- Prodajem četvororedni IMT špartač. Tel: 022/665-036
- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Prodajem frezu 506 sa priključcima, krunjač za kukuruze i prekrupač, oba na trofaznu struju. Tel: 065/57-89-165
- Prodajem dvobrazni plug Olt 12 coli. Tel: 066/178-766
- Prodajem prskalicu Rau 330 litara, plug IMT 755, plug IMT jednobrazni, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, plug dvobrazni 757, grablje Šempeter 220, drljaču 4 krila. Tel: 064/31-59-118
- Prodajem prikolicu za rasturanje stajnjaka SIP 3,5 tone, dva elevatora za istovar kukuruza i presu niskog pritiska samoutovarnu (meke bale). Tel: 022/714-337
- Prodajem kabinu za traktor Belorus MTZ 52. Tel: 064/211-72-24
- Prodajem presu Welger 71 u odličnom stanju. Tel: 022/467-759, 064/51-69-710
- Prodajem Nodet sejačicu, 4 reda. Cena 1.000 E. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem pneumatsku sejačicu Olt 4 reda, ispravna, vrlo povoljno. Tel: 064/24-94-505
- Prodajem IMT plug 757, 14 coli i frezu IMT 506 sa prikolicom. Tel: 069/717-615

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.
Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOVI, LOKALI

- Prodajem odžački krunjač čekićar u odličnom stanju. Tel: 064/31-88-274
- Prodajem presu za baliranje u odličnom stanju i kukuruz ekstra kvaliteta. Tel: 065/602-34-96
- Prodajem remontovan kao nov kardan, od prednje vuče za traktor Torpedo, devedeset konja i gornju vuču stari tip za traktor IMT povoljno. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem motokultivator, uz njega ide prikolica sa vučom, kosa, plug prevrtač. Tel: 064/064-91-19
- Prodajem presu za pravljenje briketa, kosilicu za travu na benzin i trimer. Svaki dogovor moguć. Tel: 022/716-779
- Prodajem IMT špartač četvororedni i dvoredni berač. Tel: 069/717-615
- Prodajem kosačicu IMT dupleks (sa dve radne kose). Cena 300 E. Tel: 064/296-47-28
- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Prodajem remontovan, kao nov kardan prednje vuče za traktor Torpedo devedeset konja i gornju vuču stari tip za traktor IMT, povoljno. Tel: 061/200-32-17
- Prodajem prekrupač za klip i zrno na kardan slovenački, povoljno. Tel: 064/24-94 -588, 060/160-99-19
- Prodajem prikolicu marke utva 3 t dvoosovinka, kiperica, cena povoljna. Tel: 060/160-99-19
Prodajem ram od tanjirače tare. Tel: 064/25-99-275
- Prodajem dve zadnje Ferguson gume 11-28. Tel: 022/660-481
- Prodajem tanjiraču leskovačku 24 tanjira, setvospremač 2.90 m dupli rotori i prskalicu Rau 520 l, 10 m grane. Tel: 022/715-406
- Prodajem razbacivač slame za sve vrste kombajna, brza i jednostavna ugradnja. Tel: 064/450-18-14
- Prodajem špartač Rau šestoredni za repu i soju i baliranu detelinu. Tel: 064/261-18-50
- Prodajem motokultivator IMT 509 sa prikolicom zapremine jednog kubika sa vučom, kosom širine otkosa 160 cm, plugom prevrtačem. Tel: 063/390-977
- Prodajem špartač IMT četvororedni sa kutijama za dubre. Tel: 064/24-94-091
- Prodajem lifamov krunjač, povoljno. Tel: 065/431-77-13
- Prodajem prikolicu Zastava, registrovana, ispravna, nosivost 5t i dvobrazni plug 757-2. Tel: 022/670-204, 063/76-14-683
- Prodajem Oltovu pneumatsku sejalicu četvororednu, ispravna, može zamena za presu. Tel: 064/24-94-505
- Prodajem rotacionu kosačicu SIP 165 i kupujem sejalicu žitnu IMT 23 diska. Tel: 022/687-347, 065/43-81-323
- Prodajem tanjiraču 24 diska, drljaču četiri krila, motor za 577. Tel: 064/193-04-69
- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Prodajem presu za baliranje. Tel: 022/711-542, 061/219-36-41
- Prodajem lifamovu presu za baliranje, 2000 godište. Tel: 064/22-84-270
- Prodajem prikolicu za razbacivanje stajnjaka Ljutomer. Tel: 022/666-118
- Prodajem 3.5 jutra zemlje u Gornjem Selištu. Tel: 069/716-823
- Prodajem vikendicu u Prnjavoru. Tel: 063/519-715
- Kupujem vikendicu u Vrdniku. Tel: 063/519-715
- Prodajem spratnu kuću u užem centru Stare Pazove na 6 ari placa a kuća 180 m².
- Tel: 022/311-693, 064/381-16-51
- Prodajem manju kuću u Novom Sadu. Tel: 063/519-715
- Prodajem kuću u Šidu, ulica Fruškogorska 21. Tel: 022/715-105, 060/715-105-5
- Povoljno na prodaju kuća u Erdeviku sa pomoćnim prostorijama, bašta, podrum, garaža, površine placa i bašte 15 ari. Cena po dogovoru. Tel: 064/706-12-10
- Prodajem kuću u Erdeviku na 20 ari placa. Tel: 064/960-33-97
- Prodajem jutro zemlje u Kuzminu, potez Lasice. Hitno i povoljno. Tel: 064/238-10-91.
- Prodajem kuću u Moroviću na placu od 84 ara, ulica Nikole Tesle 89. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem plac sa temeljom i svim papirima za gradnju u Rumi. Tel: 064/33-55-320
- Prodajem kuću u Šidu, Fruškogorska 21. Tel: 022/715-105, 060/7151-055
- Prodajem 30 ari zemlje u Irigu, potez tursko brdo u vikend zoni. Tel: 064/48-123-31
- Prodajem dva i po jutra zemlje u Lačarku. Tel: 063/899-26-53
- Prodajem kuću u Rumi i kuću u Budanovcima. Tel: 069/00-10-685
- Prodajem nepuno jutro zemlje u Rumi, njiva Sodol breg i spratnu noviju kuću 276 m² blizu vašara u Rumi. Tel: 022/478-417, 062/17-53-900
- Prodajem kuću u Šidu, Fruškogorska 21. Tel: 022/715-105, 060/715-1055
- Prodajem kuću u Kuzminu na pola jutra placa i jagnjad za klanje. Tel: 022/664-181, 064/07-64-980
- Prodajem kuću u Novoj Pazovi. Tel: 061/160-36-22
- Prodajem kuću u Šidu, ulica 20. Oktobra 59. tel: 063/84-22-124
- Prodajem kuću u Moroviću na placu od 84 ara, ulica Nikole Tesle 89. Tel: 022/2733-053, 064/311-86-86
- Prodajem plac u Sotu u blizini jezera površine 5 ari. Tel: 022/621-340, 063/55-22-92
- Prodajem kuću u Privinoj glavi sa svim pratećim objektima, cena 10.000 E. Tel: 063/71-59-562
- Prodajem 2 kuće u Kuzminu, jedna na 10 ari, druga na 1/2 jutra placa. Tel: 022/664-181, 064/07-64-980
- Prodajem malu vikendicu sa strujom, 22 ara pod raznim voćem. Tel: 063/540-744.
- Prodajem manju kuću u Sremskoj Mitrovici, cena 10.000 E, nema placa i dvorište, ulaz je sa ulice. Tel: 022/473-872, 063/78-43-922
- Prodajem malu vikendicu sa strujom u Ležimiru i 22 ara pod voćem: Tel: 063/540-744

- Prodajem 1 jutro zemlje na Suvatovu, hitno i povoljno. Tel: 063/76-59-856
- Prodajem kuću u Šidu, ulica kneza Miloša 77. Tel: 022/668-026
- Prodajem plac u Sotu površine 5 ari u blizini jezera. Tel: 022-621-340, 063/55-22-92
- Izdajem dvosoban prazan stan u Šidu u kući. Tel: 064/429-15-37
- Prodajem kuću i 5 jutara zemlje, blizu Bosuta, atar Klještica, pogodno za pčelarstvo, ovčarstvo, ribarstvo. Tel: 022/668-790

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem stočni ječam. Tel: 064/34-533-64
- Prodajem balirano seno. Stejanovci. Tel: 064/024-52-61
- Prodajem 400 bala sena, može i u rinfuzi i motokultivator dizel. Sremska Mitrovica. Tel: 022/631-495, 066/403-677
- Prodajem detelinu. Tel: 022/736-338
- Prodajem 4 tone kukuruza, cena 2.500. Tel: 062/13-37-268
- Prodajem stočni ječam. Tel: 064/345-31-21
- Prodajem 500 kg starog tritikalea. Tel: 022/666-146, 064/920-88-00
- Prodajem veću količinu zdravog kukuruza ekstra kvaliteta. Tel: 065/623-03-11
- Prodajem jedan vagon kukuruza. Tel: 064/32-66-011
- Prodajem 2 vagona kukuruza. Tel: 063/509-869
- Prodajem balirano seno, veća količina. Tel: 064/02-45-261
- Prodajem koziji sir. Tel: 022/752-043
- Prodajem kukuruz. Tel: 064/14-974-13
- Prodajem vagon kukuruza, rod 2011. i tonu soje. Tel: 022/666-071

- Prodajem vagon kukuruza u zrnu. Tel: 064/318-54-21

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235

- Prodajem kazan za rakiju 120 litara. Tel: 062/13-23-410
- Prodajem 100 l domaće rakije od šljive. Tel: 064/48-65-836
- Prodajem seno, soju i slamu u rol balama u Kuzminu. Oko 500 bala. Cena po dogovoru. Tel: 064/354-44-50
- Kupujem zrno soje. Tel: 064/118-62-97
- Prodajem 100 meteri kukuruza, cena 25 dinara i ječam tritikale 30 metara. Kukujevci. Tel: 022/742-676
- Prodajem kukuruz. Vašica. Tel: 060/073-14-90
- Prodajem kukuruz. Tel: 065/60-23-496
- Prodajem 100 l rakije od šljive. Tel: 064/486-58-36
- Prodajem stari kukuruz ekstra kvaliteta, 2.800 dinara metar i 100 bala sojine slame. Tel: 022/671-875, 065/623-03-11
- Prodajem zrno soje Balkan. Lačarak. Tel: 063/76-51-650
- Prodajem mašinu za pravljenje briketa. Tel: 022/716-779
- Prodajem seno, soju i slamu u rol balama u Kuzminu, oko 500 bala. Cena po dogovoru. Tel: 064/354-44-50
- Kupujem zrno soje. Tel: 064/118-62-97
- Prodajem baliranu detelinu, kukuruzovinu i slamu, povoljno, može zamena za jaganjce. Tel: 064/422-56-92

USLUGE, POSLOVI

- Uslužno bušim rupe traktorom za voće, stubove i ograde. Tel: 064/99-25-898
- Pouzdan čovek održavao bi vikendice na Fruškoj gori. Tel: 064/514-7251
- Freziram bašte u Mitrovici i okolini. Tel: 022/631-495
- Industrija mesa Zmajevac iz Iriga potrebni automehaničari sa iskustvom. Tel: 022/462-433, 064/891-38-11

• Vaš poljoprivredni savetnik

• Novine koje Vas uvode u savremeni agrobiznis

MARKETING

Tel/fax: 022/610-496

Mob: 064/1629-737

E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

- Usluga zavarivanja. Tel: 066/942-1117
- Tražim ženu za pomoć u kući stan, hrana i plata po dogovoru. Tel: 061/2892-945
- Vršim negu starih, bolesnih i osobe sa posebnim potrebama. Tel: 064/133-19-35
- Potreban električar za servis i montažu. Tel: 060/6070-106
- Tražim posao: čuvanje dece, pomoć u kući i starima za stan, hranu i platu. Tel: 064/4723-813
- Diplomirani ekonomista daje časove matematike. Tel: 064/264-76-91
- Ozbiljna žena negovala bi nepokretne starije osobe i čuvala decu. Tel: 064/050-16-36
- Dajem časove engleskog i nemačkog jezika za sve uzraste. Tel: 064/3144-666
- Ženskoj osobi hitno potreban bilo koji posao. Tel: 061/173-94-52

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem suprasnu krmaču. Tel: 022/493-558
- Prodajem odrasle bele guske. Tel: 022/325-232
- Prodajem žensko june težine oko 250 kg, Simentalka. Tel: 061/624-65-77
- Prodajem 2 krave muzare, jedna crno bela, druga je Simentalka, daju po 20 litara mleka. Radenković. Tel: 060/06-88-133
- Prodajem kravu Simentalku, prvotelka, žensko tele staro 6 dana. Tel: 022/442-109, 063/1147-164
- Prodajem 8 krava simentalke rase, cena povoljna. Tel: 022/443-088
- Prodajem ovce, šilježice i jaganjce rase Il de Frans, Virtemberg. Tel: 064/51-44-311
- Prodajem dobru suprasnu krmaču. Tel: 022/493-558
- Prodajem jaganjce za klanje. Tel: 022/663-218
- Prodajem dobru suprasnu krmaču u trećem prašenju težine oko 280 kg, Durok. Tel: 022/493-558
- Prodajem odrasle bele guske. Tel: 022/325-232
- Prodajem kravu muzaru. Tel: 022/737-562
- Prodajem krmaču 3 puta prašena za klanje. Tel: 060/424-09-55
- Prodajem ovce, šilježice i jaganjce rase Il de Frans, Virtemberg. Tel: 064/51-44-311
- Prodajem koze i jariče. Tel: 022/752-043
- Prodajem 5 ovci Virtemberg i ovna. Cena povoljna. Tel: 064/05-86-936
- Prodajem pet ovaca, ovna i šest jaganjaca. Cena po dogovoru. Tel: 064/490-43-58.
- Prodajem četiri teleta, dva muška i dva ženska, simentalci. Tel: 061/624-657-7
- Prodajem kravu steonu Holštajn, prskalicu 350 l Kranj i drljače trokrilne. Tel: 022/743-487
- Prodajem koke nosele stare 9 meseci, prasice i bravca. Tel: 022/631-180
- Prodajem dva ženska i jedno muško jagnje, oko 30-35 kg. Krčedin. Tel: 061/140-93-94
- Prodajem tri muška teleta. Tel: 064/125-29-50
- Prodajem dva muška jagnjeta za klanje težine oko 30 kg. Tel: 064/321-01-87

- Prodajem ovce, 75 komada, bele. Tel: 022/666-252
- Prodajem 20 prasića težine 20 kg. Sremska Mitrovica. Tel: 022/613-977, 069/702-002
- Prodajem prasice. Tel: 022/666-146
- Kupujem 10-12 prasića težine od 15 do 20 kg. Tel: 064/19-49-076

ZALIVNI SISTEMI

- Prodajem pumpu za navodnjavanje Tomos. Mandelof. Tel: 022/681-664, 064/3311-638
- Prodajem žalec tifon, fi 50, dužine 200 m, sa topom. Tel: 064/28-95-473
- Kupujem okiten crevo fi 50, 100m. Tel: 061/1148-153
- Prodajem zalivni sistem za navodnjavanje kompletan, plug obrtač dvobrazni Cron i plug dvobrazni leskovački, krunjač sip na kardan. Tel: 064/4944-907
- Prodajem 10 aluminijumskih cevi za navodnjavanje sa rasprskivačima. Tel: 022/688-133
- Prodajem 30 cevi za navodnjavanje, aluminijumske, slovenačke proizvodnje. Tel: 022/465-808
- Prodajem pumpu Morava za zalivanje, ima 2 usisna i 2 potisna creva. Veliki Radinci. Tel: 022/660-016
- Prodajem cevi za navodnjavanje fi 50, 9 komada sa prskalicama i 3 para krajeva cevi fi 70. Tel: 060/5840-183
- Prodajem pumpu Tomos za navodnjavanje i cevi za sistem kap po kap. Tel: 022/715-095
- Prodajem 4 platenika dužine 40 m i visine 8 m sa najlonom. Tel: 062/405-539
- Prodajem aluminijumske cevi za navodnjavanje, fi 70, 60 komada sa prskalicama i 9 komada fi 50 sa prskalicama. Tel: 064/4113-590
- Prodajem tifon Fores prečnika 90 mm, 420 cm, 2003. godišta, pumpa Bauer. Tel: 022/445-375, 063/1188-219
- Prodajem Honda MIO 10, pumpu kapaciteta 1100 l/min, benzinska. Cena 400 evra. Tel: 022/312-740, 063/71-66-245
- Prodajem cevi za navodnjavanje prečnika 70 i 90, kompletan sistem. Radinci. Tel: 022/660-249

PLASTENICI, STAKLENICI

- Staklenik 1100 m² u radu. Tel: 063/535-179
- Prodajem platenik. Tel: 060/1525-643
- Kupujem rasadnik 8 x 50 m sa duplom konstrukcijom. Tel: 022/453-028
- Platenici alu konstrukcija 28x4,5 m. Tel: 063/8511-323

PČELARSTVO

- Prodajem šumski med, cena 400 dinara, za područje Šida besplatna kućna dostava. Tel: 022/712-355
- Prodajem med lipa i bagrem. Tel: 022/716-516, 064/6522-453
- Prodajem bagremov i lipov med, veća količina. Tel: 022/718-292, 064/652-24-53
- Prodajem med bagremov, lipov, polen i društva sa 10 ramova. Tel: 022/718-292 064/6522-453
- Prodajem med Lipov i bagremov na veliko. Tel: 066/005-655

- Prodajem šumski med 350 din/kg. Tel: 022/712-355
- Prodajem 10 košnica sa pčelama. Tel: 022/2710-130, 063/8574-180
- Prodajem 30 košnica sa pčelama. Tel: 064/33-11-629
- Prodajem 30 društva pčela. Tel: 022/630-843, 064/66-11-629

KUĆNI LJUBIMCI

- Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857
- Prodajem štence Labradora. Tel: 060/010-19-71
- Prodajem kućice rotvajlere stare mesec dana (60 evra). Tel: 060/7352-070
- Hitno poklanjam ženkulj šarplaninca sa papirima, zbog odlaska u inostranstvo. Tel: 031/154-001
- Pikinezeri stari preko dva meseca. Tel: 064/2159-053
- Lesi muško štene odnegovano staro osam meseci. Tel: 063/234-219
- Prodajem kućice pekinezera, patuljaste pinčeve, nemačke kratkodlake ptičare, lovnre terijere, vakcinisani i revakcinisani. Dublje. Tel: 062/188-00-24
- Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

MOTORNA VOZILA

- Prodajem Fiat punto 2003. godišta, ocarinjen, nove gume, može zamena za Golf 2. Tel: 064/150-71-04
 - Prodajem Opel kadet 1.300 benzin, 1989. godišta ili menjam za prasiće. Tel: 069/664-521
 - Prodajem stojadina u odličnom stanju, 1999. godišta, očuvan, neregistrovan, aluminijumske felne za forda 14-ice sa dobrim letnjim gumama, prodajem alu felnu za juga 13-ice sa dobrim gumama. Tel: 063/76-59-856
 - Prodajem Golf 3 benzin-plin-novi atest, 1995 godišta, registrovan do juna 2014 godine. tel: 064/256-20-40
 - Prodajem Golfa 2 1.6 dizel, 1990 godišta i kombi VW t2 1.6 dizel teretni, 1986 godišta u odličnom stanju, registrovan do decembra 2013 i leopardove plugove sa točkom. Tel: 064/28-67-245
 - Prodajem kamion TAM 130 11, 1989. godišta i šasiju od prikolice 5 t cena po dogovoru. Tel: 063/76-59-444
 - Prodajem Passat B5, 1997. godišta, dizel. Tel: 064/29-19-658
 - Prodajem teretni kombi KIA Besta, registrovan do 10 meseca. Tel: 064/7-007-965
 - Prodajem Opel kadet 1989. godišta, 1.300 benzin, registrovan do kraja avgusta. Tel: 069/664-521
 - Prodajem Fiat Punto 1.200, benzin, ocarinjen. 2003. godišta, nove gume. Tel: 064/15-07-104
- Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godišta '83., benzin-plin, povoljno. **Tel: 064/14-69-263**
- Prodajem Pasata B3 1989. godišta, registrovan do 12.11., atest plin, centralna brava, elektro podizači, alarm, servo. Tel: 061/60-59-717
 - Prodajem kombi Ford Transitz dizel, 1985. godišta, registrovan godinu dana, solidan. Cena 1.100 E, moguća zamena. Tel: 060/082-83-82
 - Prodajem Golf 2, dizel 1990. godišta. Cena 950 E. Tel: 022/718-410

RAZNO

- Prodajem kalorični briket za loženje pakovan u džambo vreće od 1 tone, uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330
- Popravka svih vrsta gibnjeva od poljoprivredne mehanizacije i ostali kamionski i kombi program. Branko Vulin, Lačarak. Tel: 022/673-667, 064/175-81-43
- Prodajem jaja japanskih prepelica. Tel: 060/710-89-20
- Prodajem bagremove stubove za vinograde, voćnjake, ograđivanje. Tel: 062/314-330
- Prodajem muzliku Alfa Laval. Povoljno. Tel: 064/18-71-463
- Kupujem mešaoću stočne hrane kapaciteta 250 do 350 kg. Tel: 022/670-056

- Prodajem sve vrste uglja za ogrev: sušeni, kameni, drveni. Prevoz obezbeđen. Tel: 062/314-330
- Prodajem kazan za rakiju od 150 litara. Tel: 064/17-34-144
- Prodajem humus (crnu zemlju) za nasipanje cvetnjaka, bašti; travu u busenu, potpuno čista otporna na gaženje, engleska, može i sa postavljanjem. Tel: 062/314-330 Kupujem vrcaljku za med. Tel: 064/240-66-16
- Prodajem brodski pod 19 mm, izbrušen, potpuno suv, može se postaviti na lepak, bez ispadajućih čvorova, uvoz iz Austrije. Tel: 062/314-330
- Prodajem sadni materijal za trogodišnju plantažu mente. Tel: 063/1100-872
- Prodajem kazan za rakiju od 150 litara. Tel: 064/13-94-294
- Prodajem topolove oblice i poluoblice prečnika 11 i 16 cm za brvnare, ograde, baštenske garniture i kućice, oblaganje kuća i vikendica. Tel: 062/314-330
- Prodajem mlin za kukuruz, može da melje i klip, trofazni motor 8 KS (Grgurevci). Tel: 064/3627-401
- Prodajem krunjač Somborac sa 4 rupe na kardan, malo radio. Tel: 063/8054-061
- Prodajem kavez za 10 koka nosilja. Tel: 022/714-336
- Prodajem krunjač na korpe trofazni. Tel: 022/670-901, 063/83-68-768
- Prodajem bagremove stubove za vinograde, voćnjake, ograđivanje. Tel: 062/314-330
- Prodajem mešaoću stočne hrane, čerupač za pilice, sušaru za polen za pčelare i elektromotore. Tel: 064/207-10-97
- Euro kuka marke Bosal za Citroen C5 karavan 2005. Zvati posle 15h i vikendom. Tel: 063/7588-935, 022/617-556
- Prodajem kompletnu opremu za klanje, viseći kantar (meri 250 kg) i šivaču mašinu Bagat. Tel: 022/685-081, 064/4615-799
- Prodajem cisternu Creinu, dvobrazni plug i špartač. Sve u odličnom stanju. Tel: 064/3298-102
- Prodajem topolove oblice i poluoblice prečnika 11 i 16 cm, svih dužina za brvnare, ograde, letnjikovce, oblaganje kuća i vikendica. Tel: 062/314-330
- Prodajem fabričku auto prikolice Tel: 064/3185-923

LIČNI OGLASI

- Ozbiljan muškarac pedesetih godina stambeno obezbeđen traži ozbiljnu ženu za upoznavanje, druženje, brak. 064/4376-860
- Muškarac neženjen 43 godine iz Indije, materijalno i stambeno obezbeđen, želi da upozna žensku osobu do 35 godina radi ozbiljne veze i braka 060/056-0291
- Slobodan ozbiljan muškarac upoznao bi slobodnu ženu Mitrovčanku do 60 god. Tel: 063/8817-329
- Razveden (25) iz Šida traži ženu sa detetom za brak. Tel: 065/4588-419
- Tražim dobru skromnu i slobodnu damu do 50 godina. Tel: 063/8703-014
- Zaposlen i stambeno obezbeđen udovac traži ženu bez dece ili devojkku koja nije pušač, od 41-48 godina, radi braka. Tel: 066/9741-654
- Tražim penzionera stambeno obezbeđenog do 65 godina za brak. Tel: 065/2004-958
- Penzioner (57), stambeno obezbeđen traži ženu od 45 do 55 god radi druženja i braka. Tel: 062/630-881
- Muškarac (50) želi upoznati ženu istih godina bez obaveza. Tel: 065/6653-301
- Razveden, ozbiljan muškarac 55 godina iz Šida zeli upoznati skromnu slobodnu ženu sa područja Šida. Tel: 063/1048-111
- Penzioner 63 godine upoznao bi žensku osobu radi druženja, moguć brak. Tel: 064/576-67-89
- Ozbiljna žena penzionerka 70-ih godina traži situiranog penzionera od 70-75 godina radi braka. Tel: 022/671-135
- Razveden muškarac, 40 godina, želeo bi da upozna žensku osobu za vezu. Tel: 061/1848-617
- Tražim slobodnog muškarca od 55-60 godina. Tel: 061/1500-575

Hleb ujedinjuje dušu i telo

Više od tri milijarde ljudi na zemlji svakodnevno jede neku od više stotina vrsta hleba. U jednom od više desetina muzeja HLEBA u Evropi, vlasništvo Slobodana Jeremića-Jeremije u Pećincima, prikazano je 96 obrađenih hlebova. U muzeju postoji i oko 2.000 seoskih predmeta sakupljenih od Dragaša do Tavankuta

Priča o hlebu mogla bi biti priča o hrani. A, nije samo to. Jer, govoriti o hlebu znači gledati daleko u prošlost i ko zna dokle u budućnost. Bez priče o hlebu ne može se sasvim razumeti ni sadašnjost, jer više od tri milijarde ljudi na našoj planeti svakodnevno jedu neku od ko zna koliko stotina- možda i hiljada-vrsta peciva, dok se milijarda siromašnih svakodnevno bori da preživi uz koru od koje dolazi teškom mukom!. Uostalom da hleb nije čudo, koje čoveka prati kroz život, ali i u obredima posle smrti, zar bi samo u Evropi bilo 40 muzeja hleba. Najveći i najpoznatiji je u Ulmu u Nemačkoj u kojem postoji reprezentativna biblioteka knjiga posvećenih hlebu, a o njemu se i te kako pisalo i piše.

Tako zvuči neverovatno, apsolutno je tačno da o hlebu, najprisutnijoj hrani na svim trpezama sveta, ljudi znaju neverovatno malo-recimo, o njegovim mnogobrojnim simboličnim značenjima u kulturi, religiji, običajima i verovanjima. Obredni hlebovi, tako, prate čoveka i posle smrti. Primera radi, u istočnoj Srbiji kod Vlah, postoji običaj da se za četrdesetodnevnu daču mesi 124 vrste hleba, svaka sa posebnim značenjem.

Ukus gorkog hleba

Istorija hleba počela je ko zna kad, mada joj tragove pratimo „samo“ šest milenijuma u prošlost. Zahvaljujući Nilu i hlebu, Egipat je postao svetska sila svog vremena, kao što su SAD sila današnjeg vremena upravo zahvaljujući najvećoj proizvodnji žita na svetu, povezuju-

Muzejski eksponati nemerljive etnografske vrednosti

ći s čudom hleba i prvi privatni muzej kod nas, Jeremijin muzej hleba, otvoren u Pećincima pre deceniju i po. Slikar i umetnik **Slobodan Jeremić - Jeremija** dugo je razmišljao kako da se oduži hlebu pa je u porodičnoj kući u Pećincima na 1.200 kvadrata i oko još 600 pod otvorenim nebom sam prikazao više od dve hiljade eksponata izloženih u četiri muzejske zbirke. Da bi sakupio sve te predmete Jeremija je obišao 750 sela. Muzej ima tri stalne zbirke: zbirku oruđa za obradu zemlje, zbirku predmeta koji su se koristili za pripremanje hleba i zbirku hlebova, svrstanih po grupama. Zbirka od 96 obrađenih hlebova-božićnih, slavskih, svadbenih, zadu-

šnih, vaskršnjih... Tu je i oko 2.000 predmeta prikupljenih od Dragaša do Tavankuta. Ovo je i priča o tradiciji, malo i onima koji su se odrekli vila zarad sela...

Čim je pronašao hleb, a pretpostavlja se da je prvi hleb bio sirov, tvrd, gorak, taman, tanak i težak za jelo, čovek je shvatio njegov značaj za preživljavanje. Tako dragocen za održavanje života, hleb je vrlo brzo postao simbol bogatstva, ritual duhovnosti, odraz kulture. Stari Egipćani su pre 6.000 godina bili prvi nama poznati veliki majstori u pripremanju hleba. U drevnom Egiptu hleb se u nepromenjenom obliku proizvodio 2.500 godina. Postoje dokazi da su prve javne grad-

ske pekare nastale istovremeno kad i piramide. Upotreba kvasca bila je genijalna, verovatno slučajno, otkriće u dugoj istoriji hleba, a na osnovu istorijskih dokaza je izvesno da su Mesopotamci i Egipćani znali za kvasac, mada drugačiji nego što je današnji. Nije nerearno verovati da je neki pivopija slučajno otkrio kvasac, kada mu se dogodilo da nemamerno pomeša testo za hleb sa ječmom preostalim posle kuvanja piva. Kad se dogodilo čudo i kad je u pećnici zamirisao kvasni hleb otvorena je nova stranica u azbučniku za pravljenje hleba. Upravo i kvasni hleb je bio jedan od tri razloga koji su doveli do nesaglasja, a kasnije i podele, hrišćanske crkve na katoličku i pravoslavnu. Tajna hleba nije samo u njegovoj gastronomskoj, duhovnoj i kulturnoj posebnosti i originalnosti. Misterija i čudesnost hleba nisu samo muzejska i istorijska vrednost, navodi Slobodan Jeremić, već živa ljudska riznica kolektivnog pamćenja koje se prenosi s generacije na generaciju.

Hleb je i karika životnog lanca koja se ne prekida od Egipta do današnjih dana. U istoriji ljudskog roda bilo je kultura koje su hlebno testo pravile kao niko pre ili posle njih. Iznoseći primer Inka, Jeremić, ističe da su oni verovali da je Bog stvorio čoveka od kukuruznog testa. U ovoj drevnoj civilizaciji ritualni hleb je mešen s ljudskom krvlju, što nije zabeleženo ni pre ni posle njih, iako je hleb u svim vremenima imao značajno, čak centralno, mesto u ritualnim i religioznim obredima. Jevreji su zahvaljujući osobenosti spremanja obrednog hleba, čuvali ne samo svoju veru, nego istovremeno istorijsko i kolektivno pamćenje svog drevnog naroda.

Sakupljanje starina po Srbiji

Govoreći o hlebu i muzeju Slobodan Jeremić ističe:

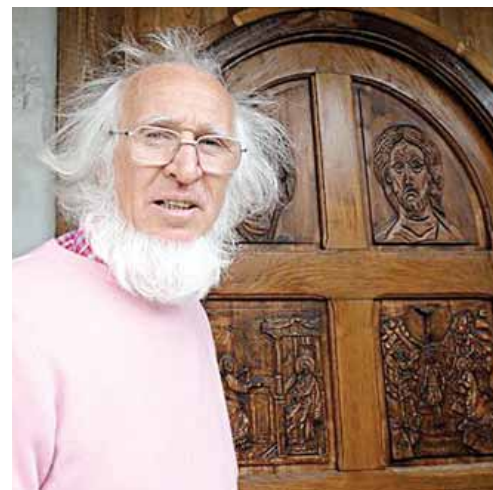
- Mislilo sam da treba napraviti muzej koji će pokazati sve ono što mi, Srbi imamo, a i drugi. Već četvrt veka putujem po Srbiji tragajući za takvim objektima, prvo sam ih slikao na svojim platnima. Cilj je da se sačuva predstava o jednom vremenu, kulturi življenja i srpskom narodu.

U njegovom muzeju sve je drugačije od stereotipnih, hladnih, pa ponekad i teško razumljivih postavki u drugim muzejima. I to je ta razlika. U svim muzejima poenta je da se pokaže najbolje. Svaki narod ima i onu drugu stranu. Muzejski eksponati nemaju materijalnu vrednost, ali etnografska je nemerljiva. U Pećincima je Jeremija došao iz Beograda, sa tek osnovanom porodicom, pre tri decenije. Oda tada je izlagao 130 puta u Jugoslaviji, Italiji, Španiji, Holandiji, Nemačkoj, Americi, Japanu. Pored oruđa za obradu zemlje pristiglih u muzej u Pećincima iz Homolja, Negotina i Stare Planine, zbirke predmeta za samu pripremu hleba i 96 obrednih hlebova, raritet kolekcije je ručna vršalica iz Knjaževca, jedina sačuvana, stigla u Srbiju kao ratna odšteta posle Prvog svetskog rata.

- Za tu vršalicu sam četiri godine pregovarao. Deda je hteo da je pokloni muzeju, baka ni da čuje, izgiboše. Na kraju celo selo Šarbanovac jedva ubedi dedu da konjima snesemo vršalicu do puta. Stare pred-

Slavski kolač

Zar slavski kolač u Srba, isečen na komade posle osvećivanja vinom i sečenja u obliku krsta, pa izdeljen svim gostima može biti išta drugo osim znak prijateljstva i ljubavi. Zato se postavlja pitanje, hoće li opet, posle više od dva milenijuma, postati aktuelna Juvenalova izreka "Hleba i igara"? Ovog puta, ne zato da bi se predupredila pobuna siromašnih, već da bi se sili ljudi međusobno bolje razumeli. Dok bude hleba, biće i nade...

Slobodan Jeremić - Jeremija

Sram i ponos

Kažu da oko 95 odsto onih koji dolaze kod nas nikada nije bilo ni u jednom muzeju! Dolaze i babe i dede koji pre podne na njivi drže vile i grabulje, a popodne dođu ovde da plate i vide kako se nekada radilo i živelo. Često se čuje, čak i od političara, da valja vratiti seljake u selo, a te reči zvuče pogrdno. Ne čuje se, pak od seljaka da kaže „vratite te građane i intelektualce odakle su došli. Ovde pokušavamo da im vratimo samopouzdanje i pokažemo svoju i njihovu vrednost i vrednost posla kojim se bave. Hoćemo da preobratimo stid (da je sramno biti seljak) u ponos. Ja sam seljak, pa se ponosim što živim u selu - navodi Jeremić

mete su sačuvali jedino ljudi koji su teško živeli. Oni koji su ostali da žive u muci. Istočna Srbija i Mačva su riznice starih predmeta za mešanje hleba. Oni što ih čuvaju od deda i pradede, ti ih se ni ne odriču lako. A, oni što su pobeegli od pluga, njima je ispod časti i da se sete ko su im bili preci. A, to je poenta čitave zbirke - priča Jeremić.

Muzejski predmeti, među kojima su žrvan iz neolita, srpovi, fijakeri, furune za pečenje hleba, načve, korpe kolomvare, testije za vodu, preteča miksera, takozvanog čurkala izumi izvesnog dela Vlahs sa Homolja, nisu konzervirani. Po rečima Jeremića, hleb ujedinjuje dušu i telo, on je u stvari merni aparat čak i za one koji nisu hrišćani. U muzeju su paralelne dve niti, jedna fizička, a druga duhovna. O tome svedoči i likovna zbirka u kojoj su na platnima ovog umetnika prizori iz mnogih seoskih sredina Srbije, ali i platna na kojima je oslikana pravoslavna duša. Tu je i Svetonikolajevski zvonik...

Branislav Gulan

Najveća zbirka obrednih hlebova

Muzej hleba u Pećincima nastao je kao rezultat Jereminog sakupljačko-istraživačkog rada koji se tematikom hleba bavi više decenija. On više od 30 godina putuje po Srbiji (obišao je više od 700 sela), slika na terenu, zapisuje običaje, prikuplja recepte, etnografske predmete, obredne hlebove, pisana dokumenta, čuvajući od zaborava običaje srpskog naroda.

- Osnovna koncepcija postavke ima za cilj da pokaže put zrna pšenice od zemlje preko hleba do neba. I kao slikar sam imao cikluse zemlja, hleb i nebo - objašnjava Slobodan Jeremić Jeremija.

Muzejska zbirka smeštena je na samom ulasku u Pećince, nepun kilometar nakon izlaska sa autoputa Beograd - Zagreb, na 1.200 kvadratnih metara otvorenog prostora i u nizu podignutih objekata koje je osmislio i sagradio sam Jeremija.

Muzejski fond čini oko 2.000 predmeta razvrstanih u tri tematske zbirke: etnografsku, arheološku i likovnu. Etnografsku zbirku čine oruđa za obradu zemlje - rala, drljače, brane, valjci... Tu je i jedna stara vodenica, suvača koju su pokretale životinje, žrvnjevi iz različitih perioda, nekoliko vršilica, neolitsko ognjište, načve, pinakot ili lebarnik, lopari, grtala za pečenje hleba, crepulja za sač, bučkalno za puter, avani za suhu papriku da se mrvli, čurkalo - preteča miksera. Tu su i četiri kopije hleba iz neolita, sa lokaliteta Donja Branevina, koji su u obliku zrna žita. Identičan hleb se pravi i za Božić. Drugi je u obliku pogače, dakle sunca, a treći kifle, kao mesec.

Hleb - božićni, slavski, svadbeni, zadušni, vaskršnji..

Obredni hlebovi, ima ih 26, najvažniji su deo zbirke. Oni više pripadaju svetu duhovnosti nego hrane. Mese se za velike verske praznike: Božić, Vaskrs, slave, za rođenje i preseljenje duše, tzv. podušni hlebovi.

Hleb za orača mešen je u obliku šake. Za decu golupčići. A za celu porodicu onaj veliki, na kojem je za svakog ukućanina po jedna brazda. U vaskršnji hleb stavlja se po jedno jajce za svakog ukućanina. Za slavu se mesi kolač koji simbolizuje Sunce. Ako gaji vinarstvo, stavi se grožđe, a ako imamo đaka - knjiga.

- Specifičnost ovog muzeja je što su mnogi izloženi predmeti prezentovani tako da se njihovo funkcionisanje može i demonstri-

rati. U okviru muzejskog kompleksa nalazi se furuna za pečenje hleba, zvonik posvećen svetom Nikoli i suvenirnica. Značajan je i dvorišni prostor muzeja, prava botanička bašta u kojoj raste više hiljada različitog bilja i poljskog cveća koje je Jeremija donosio iz raznih krajeva zemlje. U skoroj budućnosti Jeremija planira da štampa antologiju srpske poezije o hlebu. Sakupio je pesme naših poznatih slikara o hlebu: Tu su Desanka, Matija, Mija Pavlović, Dobrica Erić, Vlada Stojšin... Prikupio je i 13 kompozicija posvećenih hlebu.

Pre nekoliko godina Jeremija je na Vlasinskim susretima dobio nagradu za životno delo jer se preko 30 godina bavi selom kao kulturnim fenomenom.